HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

Amsterdam-Batavia door de lucht

Mogelijkheid eener geregelde verbinding Amsterdam—Batavia door de lucht in 8 dagen over Irkoetsk—Nangking.

Het Vaderland van 1 April '31 bevatte een telegrafische mededeeling onder het hoofd: De dienst Berlijn—Nanking geopend. Zij is wel belangwekkend en van groote beteekenis, maar moet onvolledig, wat verward heeten en bevat onjuistheden, zoodat zij, die met de voorgeschiedenis bekend zijn, van dit bericht raar zullen hebben opgekeken. Nu is dit natuurlijk niet erg, want eenige dagen later zal over de totstandkoming dezer 9600 K.M. lange wereldlijn wel voldoend klare wijn zijn geschonken, te noodiger, waar zij vrijwel vereenzelvigd geacht kan heeten met de 10800 K.M. lange lijn London—Shanghai; tot Shanghai ontbreken er 300, tot London 900 K.M. aan.

Aan een Aprilgrap behoeft terzake van de lijn Berlijn—Nanking, die, hoe ongelooflijk het ook klinken moge, in 93 uur kan worden afgelegd, dus tot Shanghai in 2½ uur langer, niet gedacht te worden. Indien er inderdaad over Moekden zou gevlogen worden, zooals het bericht vermeldt, dan zou deze plaats in 84 à 86, Peking in ± 90, Nangking in 108, de Stille Oceaan plm. 3 uur later bij Shanghai bereikt worden. Dat kan dus ook nog wel door den beugel en niet als traag en als een mijl op zeven worden aangemerkt.

Wat nu de „voorgeschiedenis" betreft, waarop boven werd gedoeld, diene, dat de „Nachrichten der Deutsche Lufthansa" N. 1/2 van 1931, in begin Maart verschenen, o.m. het volgende inhielden:

Op bl. 6: „In 1931 zal ook de Deutsch-Chinesische Luftverkehrsgesellschaft, waaraan de Lufthansa deelneemt, haren dienst beginnen, om de snelste aansluiting voor de post naar het verre Oosten, aanvankelijk voor China, later ook naar Japan te scheppen".

Op bl. 112 en onder den titel: „Duitsch-Chineesch luchtverkeer", deze mededeeling:

„Een uit Nangking verspreid Reuter-Telegram vermeldt, dat met het oog op de opening van een geregeld luchtvaartbedrijf, dus een lijndienst tusschen China en Europa ernstig aan eene proefvlucht Nangking—Berlijn door de opgericht wordende Duitsch—chineesche maatschappij gedacht zou worden." Daarop is vooreerst te zeggen, dat zich thans vier Junkersvliegtuigen (2 F. 13 en 2 W. 33), alsook eenige vliegtuigbestuurders en technisch perneel op weg naar Shanghai bevinden, om aldaar binnen het kader der met deelneming der Lufthansa reeds in het najaar opgerichte Chineesch—Duitsche luchtvaartmij. in bedrijf te worden gesteld. Zij zal in den loop van het voorjaar een geregelden dienst over de lijn Shanghai—Nangking—Peking tot aan de Russisch-Chineesche grens bij Mandsjoeli inrichten. Deze lijn beteekent dus het Chineesche aansluitingsstuk voor een later doorgaand verkeer China—Europa, voor welks verwezenlijking in vriendschappelijke samenwerking bij en door alle langs dezen weg gelegen staten, het plan bestaat. Het tijdstip van de eerste doorgaande vlucht Nangking—Berlijn, kan echter nog niet bepaald worden."

Aan deze mededeelingen heb ik een vrij uitvoerige beschouwing met nadere ontleding vastgeknoopt en op 1 April voltooid. Mijn gevolgtrekking is, dat de inbedrijfstelling der lijn Shanghai—Berlijn, ook voor Penang, Singapore, Batavia van zeer groote beteekenis is, doordien zij na over Hongkong—Saigon tot Penang te zijn verlengd de post eerder, tot twee dagen toe, naar Batavia zou kunnen brengen. Ofschoon dergelijke concurrentiebedoelingen wel niet bij hare totstandbrenging zullen hebben gegolden, zal men met zulk eene mededinging toch ernstig rekening moeten houden en dat lijkt mij geen aangenaam vooruitzicht toe, noch voor de K. L. M., noch voor de Fransche lijn Marseille—Saigon.

Ik wijs er ten slotte op, dat deze lijn volstrekt geen nieuwe schepping is. Sinds 1930 bestaat er een uitstekend werkende lijndienst Berlijn—Irkoetsk lang 6700 K.M. in slechts 59 uur. Irkoetsk—Shanghai is langs Peking—Mandsjoeli pl.m. 3200 K.M. minder dan de helft van dien afstand. Shanghai—Hongkong—Hue—Saigon—Singapore is pl.m. 3200 K.M. M.a.w. van dezen, ruim 13000 K.M., langen afstand Berlijn—Singapore is dus reeds de grootere helft in bedrijf, Berlijn—Shanghai is er echter reeds meer dan driekwart van. Voor Amsterdam komen er 600 K.M. bij en plm. 12 uur, doordien er te Berlijn 8 à 9 uur op aansluiting gewacht moet worden.

Schm.

ZEEZIEKTE

door

ANTEROS.

Als men bij kalm weer over de blauwe wateren van de Middellandsche zee vaart, komt men niet zoo spoedig op de gedachte, dat het daar ook spoken kan, maar behoeft niet zooveel jaren terug te gaan, dat de Lloyd en de Nederland met kleine booten voeren dan de Baloeran en de Johan van Oldenbarnevelt en wanneer men dan van Marseille of Genua uit de open zee invoer, vooral in Maart of begin April, kon het gebeuren, dat men drommels gauw bemerken kon, geen vasten grond meer onder de voeten te hebben.

Zoo geschiedde het eens een tiental jaren geleden, dat een jong meisje na de overlandreis, aan boord over de reeling stond te kijken naar de verdwijnende kust van Europa, die zij een aantal jaren niet zo uterugzien, toen de gong voor de lunch klonk en zij naar beneden ging om daar eens echt wat te genieten.

Haar tafelheer bleek een stoere Deliaan te zijn, die weder naar zijn land van tabak trok en nu zeer tevreden over de indeeling aan tafel was.

De kennis wes spoedig gemaakt en na eenige woorden over en weer, kwam de vraag of zij goed tegen de zee kon.

Nu, eigenlijk had zij die nooit dan vanuit het

Leden van „Oost en West"

Doet Uwe inkoopen bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad" door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.". Ook daarmede steunt gij de belangen van de Vereeniging.

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West" onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indiën en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad" en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Korte Voorhout 6. Den Haag).

strand van Scheveningen gezien en zag zij dus wel een beetje tegen de zeereis op.

Och, daarvoor behoefde niet zooveel vrees te bestaan, alleen kon het op de Middelandsche zee wel eens spoken.

En zooals het bij old hands veelal gebruikelijk is, begon de man met de zeebeenen direct een verhaal over opgedane ervaringen.

„En het werkt zoo aanstekelijk", zeide hij, „als iemand maar het sein geeft en naar boven vlucht, ziet U ze dan in bosjes volgen."

Dat was het tegenovergestelde van troost, vooral omdat op dat oogenblik juist wat schuim van een brekend golfje tegen een der patrijspoorten tikte, al lag het schip zoo stil als een volgeladen Rijnaak bij Wijk bij Duurstede.

Op hetzelfde oogenblik stond een dame aan een andere tafel op en ging in groote haast naar boven.

Het meisje werd bleek om haar neus, legde vork en mes weg, zat even stil... en holde haar achterna.

De Deliaan was zijne buurdame den geheelen verderen dag kwijt en berouwde hevig zijn gebrek aan diplomatie.

Den volgenden ochtend stond het meisje na lang lang beraad op. Het viel mee, want er was geen beweging in het schip te bespeuren en dus was zij weldra geheel gekleed aan dek, toevallig in de nabijheid van de dame, die den vorigen dag zoo overhaast de vlucht genomen had.

„Bent U ook weer geheel beter?", vroeg zij.

De dame keek haar aan en begon te lachen.

„Bedoelt U, dat ik gisteren aan de lunch zoo plotseling verdween?"

Een blik van verwondering uit twee blauwe oogen.

„Men waarschuwde mij, dat er aan boord weleens gestolen wordt en toen bemerkte ik ineens mijn handtaschje in de hut vergeten te hebben, waarin ik mijn saffieren ring gestopt had. Daarom vloog ik weg om het te halen. Gelukkig was er niets gebeurd."

En zij toonde den ring, waarin de steen donker glansde.

Het meisje is de geheele reis niet meer zeeziek geweest, maar de Deliaan had eenige dagen noodig om weder in haar gunst te komen.

Van Week tot Week.

Van Maandag 30 Maart tot Zondag 5 April.

De buitengewone zitting van den Volksraad is 31 j.l. geopend. Het verzoek om voorbehoud van de behandeling van de ontwerp-ordonnantie terzake van de taakverdeeling is zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Een voorstel van mr. van Helsdingen om de bestuurshervorming in de buitengewesten tot Januari 1932 uit te stellen, werd verworpen.

Aan het plaatselijk fonds van Djambi is een rentegevend voorschot verleend van ƒ 340.000 voor aanleg van een drinkwaterleiding.

In verband met het voornemen tot verkiezing van vertegenwoordigers van Ned.-Indië voor het nieuwe Chineesche wetgevende lichaam te Nanking waarschuwt de regeering door middel van de Chineesche pers de Chineesche bevolking, dat zulke deelneming aan buitenlandsche verkiezingen wettelijk verboden is.

In een vergadering van den Plantersbond zijn benoemd tot onbezoldigd voorzitter mr. C. W. Wormser, secretaris: jhr. N. J. Westpalm van Hoorn, juridisch adviseur: mr. H. C. P. Korte.

Vastgesteld is een ordonnantie tot wijziging van de Gedelegeerden-kiesverordening 1927.

Officieel wordt medegedeeld dat de Ned. Ind. regeering zich vereenigt met het door het voorloopige internationale comité in de bijeenkomst te Londen per 27 Februari opgestelde schema inzake de regeling van den export en de productie van tin. Aangewezen zijn in het adviseerende int. comité als in bedoeld schema is aangegeven, tot vertegenwoordigers van de belangen in Ned.-Indië bij de tinrestrictie ir. A. Groothoff, lid v. d. raad van beheer der Gemeenschappelijke Mijnbouw-Mij. Billiton in het bijzonder ter behartiging van de belangen van de tinwinning op Banka, F. J. Houwert, dir. der Biliton-Mij. en ir. J. van den Broek, adv. ing. dier mij., met bepaling, dat de hr. Groothoff als eerste vertegenwoordiger tevens leider, en in geval van verhindering, de heer Houwert als zoodanig zal optreden.

*Gouverneur-generaal Davis werd 31 j.l. feestelijk ont*vangen in de Vorstenlandsche kratons.

Op zijn verzoek is met ingang van 5 April eervol ontslag verleend aan den burgemeester van Medan, D. baron Mackay, die als zoodanig sedert 1917 in functie was.

*De Volksraad behandelde de wijziging van de samen*stelling van eenige stadsgemeenteraden, waarbij de Europeesche meerderheid strikt gehandhaafd wordt, terwijl het aantal Inheemsche en Chineesche zetels met enkele wordt uitgebreid.

*Het Volksraadslid ir. Diephuis, hoofdvertegenwoor*diger der Zustermaatschappijen, heeft in verband met een zakenverlof naar Europa, ontheffing van zijn Volksraadslidmaatschap gevraagd, ten einde de regeering in de gelegenheid te stellen een opvolger te benoemen.

*De wereld-suikerconferentie is tot den 8sten dezer ver*daagd. Men is het in principe er over eens geworden, om een wereld-suikerprijs van 2½ $ cents per lb (tegenwoordige prijs per Mei 1.32 $ cents) en als maximum grens eener automatische verhooging van de uitvoerquota 5 pct. voor te stellen. De vertegenwoordigers der Visico zouden intusschen met Nederland over deze voorstellen ruggespraak houden.

De K. P. M.-directie besloot met ingang van 1 April de promoties voorloopig stop te zetten.

*De N. I. O. V. heeft bij rekest verzocht om bij onver*hoopte salariskorting rekening te houden met de achterstelling van enkele catagorieën officieren, o.m. de kapiteins met meer dan 18 dienstjaren bij gelijkwaardige civiele ambtenaren en de korting in dragelijke termijnen in te voeren.

Het afdeelingsverslag van den Volksraad over de bestuurshervorming in de buitengewesten is verschenen.

*De verwachte salariskorting van tweemaal 5 pct. be*treft, blijkens regeeringsmededeeling aan den Volksraad, de bezoldigingen van alle civiele en militaire landsdienaren boven de ƒ 50 per maand. Door verlaging van de uitkeeringen aan autonome gebiedsdeelen en subsidies voor bijzonder onderwijs zal de regeering daarbij overeenkomstige verlaging bevorderen. De ambtstoelagen zullen met 10 tot 40 procent worden verminderd, eveneens in twee tempo's. Zoo spoedig mogelijk zullen alle verlofssalarissen met 5 pct. worden verlaagd.

De reg. motiveert de maatregelen door een

Wanneer iemand een goedkoop artikel koopt, is hij in zijn schik als hij het betaalt, doch onplezierig telkens wanneer hij het gebruikt. Koopt hij een goed artikel, dan voelt hij zich prettiger iederen keer, dat hij het gebruikt, want de herinnering aan kwaliteit blijft lang, nadat de prijs vergeten is. (De Zakenwereld).

financieel overzicht, blijkens hetwelk het geschat tekort voor 1932 nog *f* 135 millioen bedraagt. In 1934 moet de begrooting weder kloppen. Een verdere blijvende belastingverhooging met *f* 10 mill. en een tijdelijke met nog eens *f* 10 mill. vormt in die richting de uiterste grens. Verdere besnoeiïng van uitgaven blijkt ondoenlijk zonder ook te bezuinigen op personeelsonkosten, die voor 1931 60 pct. van de totale gewone landsuitgaven bedragen. Belangrijke vermindering van personeel zou ernstige economische consequenties hebben. Vermindering van de individueele salarissen ware ongerechtvaardigd. Formatie-versobering gepaard aan salarisvermindering vormt dus de eenige mogelijkheid.

Heroverweging van het geheele salarisvraagstuk wordt noodig geacht. Het tegenwoordig salarispeil moet omlaag, zal de harmonische ontwikkeling van land en volk niet worden geremd. De herziening van de bezoldigings-, zoo noodig ook de pensioensregelingen wordt zoo spoedig mogelijk ter hand genomen. Salarisverlaging wordt onafwendbaar geacht, ook afgezien van den drang der tijdsomstandigheden. De aangekondigde korting bespaart *f* 16 mill. 's jaars plus *f* 3 millioen voor bedrijven, monopolies en producten. De pensioenen, verlofssalarissen en onderstanden zullen op basis van het organieke salaris worden berekend, evenals de bijdragen daarvoor. De totale bezuinigingen op den gewonen dienst 1932 in vergelijking met 1931 bedragen incl. de kortingen *f* 46.4 millioen.

Men verneemt, dat alle salarissen op de Pamenoekan en Tjiasemlanden met 20 pct. worden verlaagd. D. i., bij lagere salarissen en géén tantièmes tweemaal zooveel als van de gouvernementsambtenaren, wier bonden actie meenen te mogen voeren.

De gouverneur van Celebes zal op plechtige wijze te Watampone namens de regeering aan het zelfbestuur van het landschap Boni teruggeven het Rijksornament en alle andere attributen en poesakastukken, welke bij de expeditie van 1905 in beslag waren genomen en in het Museum te Batavia bewaard.

*Ten laste van de begrooting 1931 is f 50.000 uitgetrok*ken voor het Centraal Comité voor steun aan werkloozen.

De vergadering Sumatra Cultuurbond sprak zich uit voor de fusie met de Vakvereeniging van assistenten in Deli.

Naar verluidt is definitief afgezien van uitzending van Solosche danseressen naar de Parijsche tentoonstelling.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Een mooi boek over Borneo.
en
Een pleidooi voor Handenarbeid.

Door *J. F. Swartsenburg* te Zeist werd onlangs een prachtwerk over Borneo uitgegeven: *„Het Land der Koppensnellers"* door *Eric Mjöberg*, met autorisatie uit het Zweedsch vertaald door *J. C. Cornelis*, voorzien van twee kaarten, verscheidene mooie volbladplaten en talrijke afbeeldingen in den tekst, waarbij ook de bijzondere fraaie kunstnijverheid der Dajaks niet vergeten is.

Professor *L. van Vuuren*, die een „Voorwoord" er bij schreef, maakte o.m. dan ook de opmerking:

„Een groote verdienste van het boek ligt in de mooie afbeeldingen, die den lezer in staat stellen, zich een denkbeeld te vormen van de versieringskunst der verschillende Dajakstammen, welke hare wedergade in den Archipel niet vindt. Snelleman, de vroegere directeur van het museum te Rotterdam, heeft daarop reeds meermalen de aandacht gevestigd [1]). Gaarne voldoe ik dan ook aan het verzoek van den uitgever om dit boek ter lezing aan te bevelen, vooral voor hen, die het ernstig meenen met hunne pogingen om een dieper inzicht te verkrijgen in het leven dezer nog primitieve volksgroepen. Men leze echter krities en raadplege ook andere bronnen."

Terecht vestigt de heer Van Vuuren er de aandacht op, dat Dr. Mjöberg op menig sociaal-ethnologisch verschijnsel een eigen oorspronkelijken kijk heeft, al mogen z.i. de mannen der wetenschap wellicht niet geheel aan zijne zijde staan. Dit doet echter niets af aan het feit, dat in dit boek aan het woord is een scherp waarnemer, getuigende van een ernstige poging om zich in het gedachtenleven van de bezochte volksgroepen in te leven. Reeds daarom alleen zou men de lezing er van moeten aanbevelen, juist in deze dagen nu meer en meer eerlijke pogingen gedaan worden om de Oostersche gedachtenwereld te begrijpen en daarnaar de ontwikkeling van het Oosten te leiden.

De schrijver zelf, die eigenlijk van beroep bioloog is in den ruimsten zin van het woord, en geen onbekende in de literatuur van Nederlandsch-Indië, daar reeds verschillende wetenschappelijke tijdschriften artikel van zijn hand publiceerden, zegt in zijn „Inleiding", dat hij in dit boek eenige brokstukken geeft van hetgeen hij in Indonesië in de jaren 1919—1926 ondervonden en beleefd heeft:

„Drie van de zeven jaren was ik op Sumatra in Hollandschen dienst. De drie volgende jaren (1922—1924) was ik in het kleine, onder Engelsch protectoraat staande Serawak werkzaam, waar ik de leiding had van het bekende museum in Koetjing. In al die jaren deed ik vele reizen en zes lange tochten. Ten slotte ondernam ik van Juni 1925 tot Augustus 1926 geheel zelfstandig een expeditie naar den onbekenden berg Tiban in het hartje van Borneo."

Het boek begint met in de eerste hoofdstukken een algemeene oriënteering te geven, aan de hand der beide kaarten, in de volgende worden de resultaten der expedities behandeld, terwijl de schrijver ten slotte in de hoofdstukken 21—25, de onvervalschte waarheid doet uitkomen van de inwendige wan-verhoudingen in het land ter wereld, dat persoonlijk eigendom van een blanken *radja* is en dat door dien vorst ook bestuurd wordt, n.l. Serawak.

Wij zijn het niet eens met Prof. van Vuuren, die 't jammer vindt, dat de schrijver „zich heeft laten verleiden in dit overigens aantrekkelijke boek een hoofdstuk op te nemen, dat men gevoeglijk de chronique scandeleuse van Serawak zou kunnen noemen", integendeel meenen wij, dat Dr. Mjöberg's edele inborst door deze, van moed getuigende daad, getypeerd wordt, want het gaat hier niet om persoonlijke feiten, doch om grove fouten in het beheer van land en volk. Zooals schrijver het zelf uitdrukt:

„Moge mijne openbaarmaking van die wantoestanden, den onderstroom van afkeer in de toch nog aanwezige betere elementen doen wassen, opdat men zich tot *Old Britannia* wenden met de dringende bede: dat er betere, meer waardige toestanden komen in dat zeer afgelegen en meest onbekende deel van het protectoraat.

„Door al te strenge censuur heeft het tegenwoordige Serawak zich van de heele wereld afzijdig gehouden, in die mate, dat men in *„the next door to it"* het drukke en zeer moderne Singapore, gelooft dat *radja Brooke* een potentaat is, zoo zwart als de nacht."

Ons dunkt, dat openbaarheid ten deze te loven, dan te laken valt.

En wat ons in dit boek ten zeerste verheugt, waarom wij het dan ook zeer ter lezing aanbevelen is: dat er telkens met mooie afbeeldingen, zoo vol warme bewondering gewezen wordt op het kunstvolle handwerk der inheemschen. Zoo zien en lezen wij o.m. in het hoofdstuk „Het oude Broenei", veel over de hoogtartistieke bronzen ketels en gongs met *en relief* versierde draken-figuren; bij de beschrijving der Apo-Kajanstam van hun fijne vlechtwerk en de ongeëvenaarde uit hertshoorn gebeeldhouwde handvatten der *Mandau's* (koppensnellerszwaard), van de zeer decoratief beschilderde houten schilden, grafmonumenten enz. enz.

In het hoofdstuk betreffende de geestelijke ontwikkeling der inheemschen, schrijft Dr. Mjöberg o.m.:

„Zij hebben een uitstekenden zin voor kleuren, wat o.a. blijkt uit de harmonische kleurschakeeringen, waarmede de vrouwen geweven stoffen, kralen-versieringen en allerlei huisraad versieren, maar ook daaruit, dat hun taal de fijnste schakeeringen weergeeft."

Ook in het hoofdstuk aan het, bij de Dajaks in zwang zijnde, tatoeeren gewijd, zien wij uit de beschrijvingen en afbeeldingen, welk een groot versierend talent zij bezitten, terwijl hun verdere lichamelijke opschik eveneens getuigt van goeden smaak. En talrijke mooie foto's van bamboe-kokers, tot het bewaren van tabak of pijlen, bewijzen, dat de Dajaks terecht spiraal-kunstenaars worden genoemd. Een museum, zooals dat te Koentji, waarin dergelijke kunstschatten verzameld en bewaard worden, kan door menig centrum van handenarbeid in Nederlandsch-Indië benijd worden.

Iets dergelijks zou althans het blijde begin kunnen zijn van een weder doen opleven der inheemsche volkskunst.

In verband daarmede zouden wij hier de aandacht willen vestigen op hetgeen verleden week op een lezing voor de afdeeling 's-Gravenhage der *„Vereeniging tot Bevordering van het Onderwijs in Handenarbeid"* door den heer *D. Been* uit Haarlem een praktisch expert op dit gebied, o.m. werd gezegd:

„De grootste beteekenis van den handenarbeid ligt in de scheppingsvreugde, maar handenarbeid is ook van groot belang voor de geestelijke ontwikkeling van het kind, doordat het er door leert denken en overleggen.

Volgens velen weten de jongens van tegenwoordig niet van aanpakken en volharden. De handenarbeid kan hierin verbetering brengen."

De heer *Rienks*, hoofd-inspecteur van het Lager Onderwijs te 's-Gravenhage, bracht bij die gelegenheid nog eens in herinnering, dat de beweging voor handenarbeid bij het onderwijs al langzamerhand van ouden datum wordt en het geen wonder is dat de oudste voorstanders tot de veteranen gaan behooren, zooals de heer Been. Hij zeide o.m.:

„Velen onder de oudere voorstanders zullen wel eens ongeduldig zijn geworden en de invoering sneller hebben gewenscht, ook als bij de wet erkend en voorgeschreven vak; maar al is er heel wat tijd verloopen, sedert de opkomst der beweging, er is sterke voortgang in en de Regeering erkent reeds lang (sic) de waarde ervan, eerst ook door subsidieering der diploma-examens, sinds twee jaren tevens door het instellen van een Rijks-diploma. Ook door handenarbeid als vak te erkennen, naast de andere schoolvakken. En dit is geen wonder (sic). „Handenarbeid is niet alleen het tegenwicht, naast gymnastiek, tegen de meer geestelijke[2]) vakken, maar het staat ook het onderwijs in deze vakken in niet geringe mate".

Deze inspecteur, die 't weten kan, wees er op hoe handenarbeid de orde bevordert en ook een moreele waarde heeft. Hij besloot met de woorden: „Het behoort een steeds grooter plaats in te nemen in ons onderwijs."

Dit alles slaat eveneens en zeker in niet mindere mate, op het onderwijs, dat, grootendeels onder Nederland's leiding, gegeven wordt aan de Indonesiërs, waarvoor wij dus verantwoordelijk zijn.

Meerdere kosten — altijd een der onafwendbare struikelblokken ter bereiking van het goede doel — behoeft de invoering van handenarbeid op de Inlandsche school daar niet met zich te brengen, daar de onderwijskrachten er voor — als men niet te lang wacht! — in iedere dessa te vinden zijn. In ieder centrum van volkskunst zijn nog wel enkele personen, die bedreven zijn in het speciale handwerk van iedere streek.

„Where there is a will, there is a way".

¹) Ook in de Toonkamers van „Boeatan", Heulstraat 19 te 's-Gravenhage, hebben belangstellenden en liefhebbers daarvan vaak wonderschoone proeven kunnen zien. Velen zullen zich nog de prachtige collectie-Bouman herinneren, waarvan daar een verkooptentoonstelling werd gehouden, evenals de onvolprezen verzameling vlechtwerk door den heer Tillema van zijn laatste reis door Borneo meegebracht. — Red.

²) Verstandelijke wordt hier bedoeld, als b.v. lezen, schrijven en rekenen. Onder „geestelijk vakken" zou men moeten verstaan, die welke met het gemoed te maken hebben, zooals de handenarbeid, waaraan de menschheid thans juist zoo groote behoefte heeft. — Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Rusland en Ned.-Indië.

Het gevaar van den steeds aangroeienden export van Rusland ligt — n. h. i. van de *Java-Bode* (25/2 „Het vijfjaars plan") — in het feit, dat wij hier niet te maken hebben met een handelsuitvoer, die winst beoogt, doch met *een poging om andere landen economisch te ontwrichten*, opdat het bolsjewisme er beter wortel zal kunnen schieten. Prijzen omlaag brengen willen de Russen om fabrieken en ondernemingen tot stopzetten te dwingen, waarna honderdduizenden arbeiders werkloos zullen worden. De eerste uitwerking van het vijfjaarsplan wordt juist voelbaar, nu de volken (gelet ook op de resultaten van Genève) zich minder solidair gaan voelen door den dwang van het voorzien in oogenblikkelijken, eigen nood. Binnen enkele jaren zal Rusland tien millioen ton *gietijzer* aan de markt brengen en natuurlijk tegen prijzen, ver beneden die welke door anderen worden gevraagd. Wat voor het gietijzer geldt, kan tevens gezegd worden van *petroleum en alle andere producten*. Geen land ter wereld zal in staat blijken in economisch blijvend slechte tijden, voldoenden steun te blijven verleenen aan werkloozen; in zulk een atmosfeer van armoede, ontevredenheid en ellende vindt het bolsjewisme een bodem als nooit te voren. Tienduizenden vreemde arbeiders werken thans in Rusland. Hoe zullen de landen tegenover dit moedwillig ontwrichten van hun economisch leven staan? De geheele productie en de geheele handel in Rusland hebben een politieken ondergrond; de toestand, waarin de bevolking verkeert, is bijzaak. Aan elke ton producten, die de Russische grens overgaat, kleeft bloed; zoolang die export er echter is en opgenomen wordt, zal er rekening mee gehouden worden. Maar de beste wijze waarop dit kan geschieden, is nog niet uitgevonden.

Het hoofdprincipe van de Profintern, een belangrijke branche van het Sovjet-systeem, is: opruiing en ophitsing tot revolutie in overzeesche gewesten. Het congres van de Profintern (einde 1930) moest constateeren dat *het contact met de Inheemsche beweging in Ned. Indië verloren was!* Naar de *Java-Bode* (3/3 „Profintern en Indië") meldt, werd in besloten zitting het besluit genomen dit contact te herstellen, o.a. door de *propaganda via de zeelieden*, ook en voornamelijk de Chineesche! Te Batavia werden daarna tot tweemalen toe *roode banieren en pamfletten* aangetroffen, de laatste maal afkomstig van Chineesche schepelingen. Er zat een doelbewuste politiek achter. Naast deze zeeliedenpropaganda wordt blijkbaar nog een ander middel aangegrepen, getuige de *vele uitzettingen uit Ned.-Indië* van Chineezen (niet-zeelieden) uit Riouw, Palembang, Djambi en enkele plaatsen op Java: nog steeds komen gevallen van een antigezags-mentaliteit aan den dag. Te *Singapore* vormde zich een communistische centrale, welke *Ned.-Indië* bewerkte en haar propagandisten hierheen zond. Gezamenlijk optreden van de autoriteiten in Ned.-Indië en de Straits maakte hier een einde aan. Maar op 27 Februari ontdekte de Straitspolitie het bestaan van een Chineesch communistisch weekblad te *Penang*, genaamd „Het roode licht"; in het nummer van 8 Februari werd o.m. melding gemaakt van stakingen in Malaya. Het gevaar heeft zich vermoedelijk van Singapore naar Penang verplaatst.

Onderwerpen van internationaal of interkoloniaal belang vinden wij voorts in: *De Loc.* (24/2 Waarheen?" en 26/2, blz. 3 „Japansche emigratië"), het *Soer. Hbl.* (23/2 „Dictator-revue", „Br. uit Engeland", „Turkije en Indië"; 25/2 „Recht dat krom is"; 27/2 „Arms and the man" en „Fascistische vakorganisatie"; 24 en 27/2 „Het land der twee rivieren", Z.), de *Java-Bode* (25/2 „Japan en China"; 26/2 „China" en „Om den Pacific"; 27/2 „Australië"; 2/3 „Filippijnen"; 3/3 „Indo-China"), de *Deli Crt.* (5/3, 4de bl. „Europa op een tweesprong", prof. van Riel) en *De Sum. Post* (5/3 „Onbruikbaar voorbeeld").

De nieuwe Landvoogd.

Het *Soer. Hbl.* (28/2, 2de bl. Z.) bespreekt het artikel van mr. dr. W. M. Westermann in het „Haagsch Maandblad" over de a.s. Gouverneur-Generaals-benoeming. Het belangwekkend artikel van den heer W. eindigde met *deze opmerking*: „Van één ding kunnen **wij** zeker zijn. De komende vijf-jarige periode zal over het lot van Ned.-Indië beslissen. De wereldgeschiedenis heeft ons nu eenige malen met een clementie behandeld, welke wij nauwelijks verdiend hebben. Zij zal onze fouten niet over het hoofd *blijven* zien. Er is eene gerechtigheid voor menschen en volken. Laat het Nederlandsche volk zich van deze waarheid nog te rechter tijd rekenschap geven!" Met *zijne slotconclusie* is Z. het niet eens. Nederland heeft *z. i.* zeer ernstige *fouten* gemaakt. Wellicht zou geen ander overheerscht volk van de geboden gelegenheid een zóó bescheiden misbruik hebben gemaakt als deze bevolking. Wanneer wij ook eens rondstaren buiten Indië, dan dient erkend te worden, dat, enkele relletjes uitgezonderd, de bevolking in Ned.-Indië zich over het algemeen uitstekend heeft gehouden. *Onze Inlandsche bevolking*, speciaal die op Java, Sumatra en van enkele andere gebieden, steekt bijzonder gunstig af bij bijna alle andere tropische volken. Zij heeft grooter beschaving, betere manieren, meer netheid, en onderscheidt zich op menig gebied in zeer goeden zin van andere volken. Niemand, die wat heeft rondgereisd, of hij zal dit erkennen; de hernieuwde kennismaking met Javanen, Soendaneezen, Madoereezen, Balineezen, enz. is hem een oase na het leven onder tropische of sub-tropische volken in andere landen. Wij moeten en mogen de personen die haar in slechten zin willen bewerken, scherp critiseeren, wij zijn verplicht te erkennen dat, in het algemeen gesproken, de loyaliteit dezer volken dient te worden geprezen. *In Holland breekt beter inzicht door* en Z. gelooft niet aan zoo ernstige gevaren, welke ons Gezag in Indië in de naaste toekomst zouden bedreigen. Onze taak in Indië is nog niet afgeloopen; er valt nog veel goed werk te doen. *De toekomst van Ned.-Indië moet vooral worden gezien in internationaal verband*; over die toekomst zal niet worden beslist nabij Soenda, doch elders. Eene ernstige Gezagsbedreiging staat ons in Indië, in de naaste toekomst, niet te wachten. De internationale verhoudingen zijn ingewikkeld, en lastig te overzien; wij kunnen die zeker niet beheerschen, doch zullen veel moeten aanvaarden. *Doch in Indië zelf*...... een in aanzien en positie hersteld Inlandsch bestuur, in innig contact en onder de beproefde leiding van het Europeesche Bestuur...... wèl, Z. zou daarmee iedere toekomst tegemoet willen gaan, met de overtuiging dat alle verhoudingen zich dienen te wijzigen.

Het *Soer. Hbl.* schrijft over „Nieuwe actie" van dr. Soetomo (26/2, 2de bl.), „Proeven en beproeving" (25/2, 3de bl.) en „Van heeren hoog mogenden" (14, 21 en 28/2, 3de bl.), *De Loc.* over „Een gewoonte" (26/2, blz. 3), het *Bat. Nwsbl.* over „Venijn" (28/2) en „Vice-pres. Ch. I. M. Welter" (3/3), de *Java-Bode* over „Retouche" (27/2) en „Ongewenschte polemiek" (2/3).

Amerika en de Poenale Sanctie.

Het verbod van invoer in de Ver. Staten van goederen, die door dwangarbeiders worden vervaardigd is door de beide Huizen als wet aangenomen, met de bepaling, dat het op 1 Jan. 1932 van kracht zal worden. Onlangs is voorgesteld de wet op 1 April 1931 in werking te laten treden. Volgens de *Deli Crt.* (3/3) staat het nog altijd niet vast, dat de Sumatra-tabak onder de bepalingen dezer wet zal vallen. Aan de wet is de bepaling toegevoegd, dat die producten, die niet concurreeren met binnenlandsche goederen, wel zullen mogen worden ingevoerd. Het is de heeren er alleen om te doen, een voorwendsel te hebben om lastige concurreerende artikelen te weren, zooals zij jaren lang den invoer van onze bloembollen hebben belemmerd, onder voorwendsel, dat zij ziekteverschijnselen zouden

vertoonen. Wij hebben nu alleen nog maar te hopen, dat de Amerikanen zullen inzien, dat zij niet buiten de Sumatra-tabak kunnen. De onderstaatssecretaris van Financiën betoogde reeds, dat het invoerverbod strijdig zou zijn met de inheemsche belangen. Het sigarenverbruik gaat in de Ver. Staten thans reeds sterk achteruit ten voordeele van de sigaret. Het sigarenverbruik concentreert zich op de goedkoope sigaar (de Nickel), die in Sumatra-blad gerold wordt, omdat het publiek lichte kleuren prefereert, welke door de binnenlandsche producenten niet worden geleverd; het binnengoed bestaat echter uit inheemsche tabak. Kan men dus geen Sumatrablad meer krijgen, dan zal het publiek nog meer sigaretten gaan rooken. In tabakskringen in Indië ziet men den toestand volstrekt niet zoo donker in; het zou niet zoo moeilijk zijn om een ander afzetgebied te vinden, daar Sumatra dekblad een overal gewild product is. Het is niet onmogelijk, dat de optimisten gelijk hebben. Er zijn reeds zooveel voorbeelden geweest, waarbij een afzetgebied, dat als onmisbaar werd beschouwd, verloren ging door den een of anderen maatregel en dat na verloop van korten tijd de producenten zich in geheel andere richting hadden georiënteerd.

Onderwerpen over Cultuurzaken treffen wij nog aan in: *De Loc.* (23/2 „De Panglongs"; 27/2, blz. 17 „Suiker-export"; blz. 31 „Suikeruitvoer"; blz. 32 „Restrictie van Java's Suikerproductie"), het *Soer. Hbl.* (23/2 „Japan en de Suiker-restrictie"; 25/2 „Waarschuwing" voor kolonisatie in Banjoewangi; 26/2 „Cultuurbelangen"), het *Bat. Nwsbl.* (3/3 „De kolonisatie op N. Guinea") en *De Sum. Post* (2/3, 4de bl. Kolonisatie", Dr. F. de B.).

De nieuwe „Nirom"-proefzender.

Den 25sten Febr. werd in een der gebouwen van de Ned. Telegraaf Mij. Radio-Holland te *Tandjong Priok*, officieel proefgedraaid met den nieuwen zender van de Ned.-Indische Radio Omroep (*Deli Crt.* 2/3, 2de bl.) Het voorstel tot het stichten van de Nirom was in den Volksraad besproken en goedgekeurd; ook bestond bij het Dep. van G. B. geen bezwaar tegen de oprichting. Des ondanks is nog steeds de kwestie hangende, waar nu eigenlijk uitgemaakt moet worden; wat door de Nirom zal worden uitgezonden, in Indië of in Holland. Moge spoedig de vereischte concessie verleend worden! Intusschen is een proefzender van *f* 50.000 reeds door de Nirom ontvangen, ten einde zoo spoedig mogelijk te kunnen aanvangen met het bestudeeren van de gunstigste uitzendingsvoorwaarden. Nergens anders worden namelijk aan een radio-omroep zulke zware eischen gesteld als juist hier, omdat men den geheelen Archipel wil bestrijken. De omroep moet zoowel te Padang, als te Makassar, Weltevreden en Soerabaja goed gehoord kunnen worden. Dat komt neer op een werkingssfeer van 1400 K.M. of van Amsterdam tot Riga, Madrid of Napels; en daarbij alles op de korte golf, omdat de lange golf voor deze omroepdoeleinden geheel ongeschikt is gebleken. De Nirom maakt thans zelf studie betreffende de beste zendgolf (19.5, 31.3 of 49.6 Meter). Wanneer de zendconcessie is verkregen en de proeven hebben tot een goed resultaat geleid, wordt overgegaan tot het bouwen van den grooten Nirom-zender, die *f* 500.000 zal kosten. Met het bouwen van dezen zender zal een jaar gemoeid zijn, zoodat de groote uitzendplannen niet vóór medio 1932 verwezenlijkt zullen worden. Op Tjikini is thans een huis gehuurd waar een speciale studio wordt ingericht, ook voor het opnemen van orkestwerken en redevoeringen. Door toepassing van een betere selectie der gramophoonplaten zal aan de proef-emissies van de Nirom nog meer zorg besteed worden. Van Tg. Priok loopt een speciale muziekkabel tot aan Buitenzorg, zoodat het reeds mogelijk is een uitvoering te Buitenzorg van Priok uit te „broadcasten".

De Loc. vertelt van „Hr. Ms. Snellius" (23/2) en „Giftige dieren" (26/2), de *Java-Bode* van „De Klassieken van het Oosten" (25/2, prof. Huizinga) en „Nationalisme en Godsdienst" (26/2, J. E. J.), *De Sum. Post* van „Geologie van Deli" (5/3, 2de bl. Dr. Druif), het *Soer. Hbl.* van „Gratie" (26 en 28/2, Mr. M.)

Montessori-scholen.

Het *Soer. Hbl.* bevat de wekelijksche rubrieken „Het moederland van week tot week" (25/2, 4de bl.), „Haagsche Causerieën" (28/2, H. Borel) en „Uit het Haagsche Daghboek" (5de bl.) In de eerste rubriek komt een pleidooi voor ten gunste van *de Montessori-scholen*. In Amsterdam is het aantal dezer scholen zeer talrijk geworden; sedert eenigen tijd heeft ook Den Haag zijn particuliere en gemeentelijke Montessori-scholen en de school te Voorburg „Vreugd en Rust" trekt zelfs de leerlingen uit Den Haag en Delft. De opvoeder van heden stelt zich tevreden met de taak, de in het kind liggende krachten tot ontplooiïng te brengen. De kinderen leeren zelfstandig werken en logisch denken. Zij zijn na verloop van zes jaar even ver wat hun parate kennis betreft, als de kinderen van de gewone school en meestal verder in hun geestelijke ontwikkeling, wat bij het middelbaar onderwijs herhaaldelijk is gebleken. De omzetting van zoovele gewone lagere scholen in Montessori-scholen is een omstandigheid waarmede Indische ouders wel degelijk rekening moeten gaan houden.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Dat er steeds onderscheid wordt gemaakt tusschen Inlanders en Europeanen, zegt de *Sipatahoenan* van 22 Januari, blijkt wel uit een artikel van een Inlandsch fuselier in de *Bintang Timoer*. Aan dat artikel kunnen wij zien, meent het blad, hoe de Inl. militairen zich thans voelen, waar zij in het leger even zwaar moeten werken als de Europ. soldaten, maar veel lager dan dezen worden betaald. Op eventueel verzoek dan wel bij benoeming van een nieuwen Legercommandant wordt wel telkens een salaris-commissie gevormd, maar zonder resultaat. Een gehuwd Europ. sergeant krijgt *f* 30 toelage, ongeacht of hij al dan niet met een gewezen prostituée getrouwd is, doch een Inl. sergeant moet zich hoogstens met wat meer rijst per dag tevreden stellen, al heeft hij een engel tot vrouw. Pensioen krijgt een Europ. militair veel meer dan zijn Inl. collega. En gaat hij met pensioen, dan wordt hij aan een betrekking geholpen en kan hij gemakkelijk een stuk grond krijgen voor „kleinen landbouw" met een renteloos voorschot, maar een gepensionneerd Inl. militair moet maar zelf grond koopen. Nu hebben de Inl. militairen zich in een vereeniging georganiseerd, genaamd „Oentoek Kaperloean Kita", waarin geen onderscheid wordt gemaakt tusschen Javanen, Ambonneezen enz. Dit is inderdaad te loven, want hierdoor zal men voorkomen dat er vijanden komen in eigen boezem.

In een commentaar op de dagbladberichten omtrent het ontslag der heeren Welter en Hillen en de benoeming van den heer Bodenhausen zegt de Soeloeh Rajat Indonesia van 14 Jan. dat men nu weer iets ziet dat zoo vaak gebeurt in de ambtenarenwereld en als een domper werkt op den ijver in die kringen. Het is waarlijk ook niet alles goud wat er blinkt in die hooge functies. Nog geen enkel blad besprak de redenen welke geleid hebben tot de passeering van den heer Hillen, waarop deze volgens de Hollandsche pers zoo'n waardig antwoord gaf. De redactie herinnert aan wat reeds in een vorig nummer van het blad verklaard was, n.l. dat bij een eventueele vacature van den zetel van Vice-President van den Raad van Indië, de naam van den nieuwen functionnaris niet die van den heer Hillen zou wezen. Dit werd indertijd door het blad gezegd in verband met de publicatie van het Digoel-rapport met de gevolgen: de wrijving tusschen Minister en Ind. Regeering, de desavoueering van het rapport door den Minister, in het bizonder wat betreft de voor den Gouverneur van Midden-Java bezwarende paragrafen. Het was volgens meening van schrijver echter niet de verstoordheid van den Minister alleen welke reden is van de passeering van den heer Hillen: hij herinnert aan het krasse optreden van den heer Hillen als gouverneur van West-Java, waarbij erkend moet worden dat hij een eminent en knap ambtenaar was, maar tact en soepel beleid als leider miste, voorts aan zijn autocratisch optreden als voorzitter van den Provincialen Raad van West-Java, waarbij het tot een conflict kwam met den toenmaligen burgemeester van Cheribon, den heer Schotman en ten slotte van de houding van den heer Hillen tegenover den Regent van Bandoeng, welke bijna geleid heeft tot diens ontslagname. Al deze gebeurtenissen, ook al doen zij niets te kort aan zijn knapheid van werken, hebben er blijkbaar toe geleid dat hij niet op de voordracht gebracht werd.

De verwijten tegen dr. Soetomo, dat hij met eene Europeesche vrouw is gehuwd, acht een schrijver in het Mal.-Chin. blad *Nan Sing* van 16 Januari gezocht en van persoonlijken aard. De ervaring heeft bovendien bewezen dat zulk een gemengd huwelijk voor de betrokken nationalisten geen belemmering vormt om aan den vooruitgang van land en volk te arbeiden, meer nog, dat de Europeesche vrouwen van die nationalisten haar echtgenooten in hun opbouwenden arbeid steunen. Schrijver zelf is vóór een gemengd huwelijk, omdat daaruit onderlinge waardeering en betere verstandhouding tusschen de verschillende rassen kunnen ontstaan, welke den grondslag van het nationalisme: liefde, vormen. „Iemand die zich nationalist noemt maar zich over alles wat uit den vreemde, in het bizonder uit het Westen komt, smalend uitlaat, is een vreemdelingenhater. Een bewust nationalist haat andere rassen niet, maar streeft uitsluitend naar het zelfbeschikkingsrecht. Schrijver zal zich tegen gemengde huwelijken nooit verzetten, indien de betrokkenen elkaar inderdaad liefhebben en het huwelijk wettig is gesloten.

Volgens de *Oetoesan Sumatra* van 24 Januari rust het lot van Indonesia in de toekomst in de handen van „Indonesia Moeda". Het volk van dit eilandenrijk zag dan ook reikhalzend uit naar het oogenblik waarop de naar de eilanden gegroepeerde jeugd zich in één groote organisatie zou vereenigen, omdat naar ieders overtuiging met deze gebeurtenis een nieuwe en verlichte periode zal aanbreken van hechte eenheid en broederschap. Op het congres te Solo had de oprichting van deze vereeniging van jong-Indonesiërs plaats, bij welke gelegenheid de verschillende jeugdorganisaties op de vraag van den congresvoorzitter of zij bereid zijn zich in de Indonesia Moeda op te lossen, eenstemmig antwoordden: „Wij zijn bereid!" Indonesia Moeda staat klaar om t. z. t. de plaats van de ouderen te vervangen en hun moeilijken arbeid voor te zetten!

In een hoofdartikel, getiteld: „Soekarno en Hatta" reageert de redactie van de *Bintang Timoer* van 29 Januari op een hoofdartikel in de *Ind. Courant*, waarin van „brutaal" optreden van revolutionnairen als genoemde heeren wordt gesproken, en op een commentaar daarop van den heer Mulder van *Het Nieuws*, die o.m. zeide dat „het niet de vraag was of een brutaal kind onder verschillende omstandigheden altijd brutaal zal zijn, maar: hoe zijn brutaliteit zal worden getracteerd, enz." Na een en ander zoo goed mogelijk vertaald te hebben — het vinnige is moeilijk geheel weer te geven zegt de red. — zegt zij dat dus de heer Mulder in verschillende gevallen terug wil naar oude tijden, ook al weet hij dat we nu in het jaar 1931 leven en dat Nederland in het buitenland steeds een hooge borst opzet over haar beschavingswerk hier. Is het niet bepaald wonderlijk dat een zoo eminent journalist als de heer Mulder het graag zou willen zien alsof hier geen Nederlandsch Gezag bestond?

Het blad is geen volgeling van Ir. Soekarno en Hatta, maar vindt de geste van het Kali-Besar-orgaan niet gentlemanlike. Vooral waar dit blad weet, hoe in het nabije Britsch-Indië de Engelschen staan tegenover Gandhi. Na hun invrijheidsstelling hebben Gandhi en diens partijgenooten verklaard den boycotstrijd te zullen voortzetten. En.... Engeland, dat zooveel grooter is dan Nederland, heeft niet eens zoo'n stem doen hooren als van een Mulder van de Kali Besar. De heeren Mulder c.s. moeten het wel begrijpen dat, al worden Soekarno en Hatta door tal van Hollanders en door hun rechters als schuldig beschouwd, die meening niet door de Indonesiërs gedeeld wordt. De Hollandsche leiders die door Spanje misdadigers werden genoemd, waren in de oogen der Hollanders helden en nu nog worden de nakomelingen van Oranje zeer geëerd. Ir. Soekarno moge tegen het door Hollanders gemaakte strafwetboek gezondigd hebben, een dief en een moordenaar is hij niet. Het blad betreurt dergelijke persstemmen, welke de verhoudingen tusschen de verschillende rassen slechts kunnen verscherpen.

Onder het hoofd „Ethica" memoreert de *Samenwerking* van 31 Jan. de felle politieke acties van de Britsch-Indiërs, als gevolg waarvan Mahatma Gandhi en andere leiders gevaarlijk voor de openbare orde werden geacht en gearresteerd en wijst op de jongste telegrammen uit Br.-Indië, meldende dat de onderkoning aan Gandhi c.s. amnestie heeft verleend. Het komt der *Samenwerking* voor dat de „Gandhi-kwestie"

overeenkomt met die van Soekarno. De Gandhi-beweging heeft op den duur tot bloedvergieten geleid, terwijl Soekarno van gewelddaden, welke den Indonesiërs niets dan rampen zullen brengen, niet wilde weten. De amnestie van den onderkoning van Br.-Indië zal niet nalaten een gezonde atmosfeer te scheppen en den grondslag te leveren voor een heilzame samenwerking tusschen het volk en zijn regeerders. Zij getuigt van de schranderheid en rechtvaardigheid van Lord Irwin, en de frissche atmosfeer zal stellig naar het paleis te Buitenzorg overwaaien en den ethicus Z. E. Jhr. de Graeff er toe brengen t. a. v. de volksbeweging het voorbeeld van Lord Irwin te volgen. Wij zijn er van overtuigd en wij verwachten dat Z. E. Jhr. de Graeff voor zijn vertrek uit Indië aan Soekarno c.s. amnestie zal verleenen. Zulk een daad opent zeker den weg naar samenwerking tusschen Regeering en nationalisten, doet het aanzien van de Regeering bij het volk stijgen en versterkt den band tusschen Nederland en Indonesia.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 35 van 28 Febr.: Jubilaris H. A. Hulshoff exit (die na zijn 25-jarigen loopbaan als planter in den Preanger, is afgetreden). — Hygiënische exploitatie van zeevisch-vijvers (binnenvisscherij, zoutwatertambaks, de exploitatie der Pasoeroeansche zoutwatervischvijvers). — De spiegel van den Overwal! III. vervolg. (De Engelsche planters en de dreigende werkloosheid). — Een nieuwe culture voor Ned.-Indië (de sojaboon). — Insectenpoeder. — De benutting van de vruchten van den koningspalm (op de Antillen-Oreodaxa is sierpalm. De stam levert een harde houtsoort. Het hart van den bladerkroon wordt als palmkool gaarne gegeten (men denke aan gestoofde kabbes en kabbes in zuur), de vruchten dienen in Cuba als voedsel voor varkens. De uit de vruchten gewonnen olie evenaart die van den oliepalm. Is geschikt voor spijsolie en als grondstof voor de zeepfabricatie). — Wantoestanden in de bergcultures. De enquette (uit het Soer. Handelsblad). — Een nieuw type theeroller (uit The Tea and Coffee Trade Journal. De machine die bevredigende uitkomsten geeft is het product van Messrs. Mc Leod & Co. te Calcutta. Octrooi no. 15158 van 12 Dec. 1928). — Kleinlandbouw in N.-I., door Tani. II.

La Quinzaine Coloniale

van 25 Maart no. 588: Production et commerce des bananes séchées (rede van M. Fauchère, president van het comité de la Section Agricole de l'Union Coloniale Française op 10 Febr.).

Economisch-Statistische Berichten

No. 795 van 25 Maart: De Nieuwe tinrestrictie I, door P. Hovig (men zie de artikelen van dezen schrijver in de E. S. B. van 13 Nov. en 11 Dec.).

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Afl. 2 van 1 Febr. bevat o.m.: Ziekte van Landsdienaren in West-Java, door dr. Ch. W. F. Winckel. — Verslag der polikliniek voor behoeftige borstlijders te Medan over het jaar 1929—1930, door H. Heinemann en R. Pringadi. — Het achtste Congres van de Far Eastern Associaton of Tropical Medecine te Bangkok, door prof. dr. C. D. de Langen.

Indisch Bouwkundig Tijdschrift

No. 3 van 15 Febr. Jaarverslag van de Vereeniging van Bouwkundigen in N.-I. over 1930. — Asphalt-wegconstructie met economischen duur, door E. van Naerssen, (een goede grondslag en een soliede verharding. Voor asphalt-steenslag-slijtagen wordt verwezen naar publ. no. 24 van de N.-I. Wegenvereeniging.)

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 5 van 1 Maart: Een reusachtige Manggaboom, door Corn. V. Crucillo (uit de Phil. Agr. Rev. Deze kolos in het dorp Dampol op de Philippijnen heeft een kroon van 132 meter omtrek en beschaduwt een grondoppervlakte van 1358 vierkante meter. De jaarlijksche productie wisselt af van 10.000 tot 15.000 vruchten. In 1925 was de recordproductie 35.000). — De bittere komkommer of Peria, door W. N. Sands. (Deze komkommer, Momordica charantia Linn. staat in Malaya in hoog aanzien bij Chineezen, Indiërs en Maleiers, die zoowel daaraan als aan andere deelen van de plant bepaalde geneeskrachtige eigenschappen toekennen. Uit de Mal. Agr. Journ.) — Een nieuwe cultuurplant. (Melkkruid. Op een Amerikaansch landbouwproefstation worden proeven genomen met de Asclepias syriaca of „milkweed". In Indië zijn bekend de Akon en de Widoeri, vervangmiddelen voor kapok).

Indisch Militair Tijdschrift

No. 2. In Memoriam A. H. C. Hijbrechts O.M.C. pastoor van Koeta-radja. — Bij het honderdjarig bestaan van de korpsen Barisan van Madoera. Hieraan zijn verschillende artikelen gewijd. — Hangbruggen, door P. Proost. — De voedselvoorziening van N. I. maar in het bijzonder de rijstvoorziening, ook beschouwt uit het oogpunt van legerbelang, door C. H. C. de Waal.

De Indische Verlofganger

No. 34 van 27 Maart: Het Waterkasteel te Djokjakarta, door S. Kalff. (een historisch gebouw uit den Compagniestijd: Tamansari of Bloementuin. Thans een bouwval, welke zonder regeeringshulp door het tropische klimaat eerlang zal zijn gesloopt.) — Gesprekken met den Pangeran. Kleine herinneringen uit Solo, door P. S.

De Indische Mercuur

No. 13 van 1 April: Enkele opmerkingen over de herbereiding van bevolkingsrubber in N.I. en te Singapore, door ir. W. Spoon. — Jaarboek van het Departement van L. N. en H. in N.-I., besproken door J. C. Koningsberger. — De Technische Handel in Indië gedurende 1930 (door J. Leutscher in de Locomotief).

Landbouw en Veeteelt

No. 17 van 28 Februari: Stephanotis Floribunda Brongn, door B. (Ook wel genoemd Madagascar Jasmine of Clustered Wax-flower.) — Naar aanleiding van het jaarverslag van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst over 1929, door dr. W. Treffers. — Naar succesvol kippenhouden in Indië, door Th. H. Buys. — Indische vechthoenders, door H. Broekhuis. — Op Java voorkomende wilde duiven (Slot), door Broers.

Locale Belangen

Afl. 3 van 1 Febr.: Reglement op het maken van ijs- en koolzuurhoudende wateren, door mr. C. M. Herckenrath jr. (Stbl. 1922 no. 678). — Theorie en practijk der Stadsgemeentefinanciën, door C. Kraayenbrink, VI.

Maandblad voor Kolonisatie „Onze Toekomst"

Orgaan der vereeniging Kolonisatie Nieuw Guinea. Januari: De kolonie Julianadorp. Eerste resultaten, door K. M van. Gent (de eerste trek kwam te Hollandia op 16 November aan). — Ervaring van een kolonist (Davenschot). — De Tweede trek (deze heeft zich op 21 Januari te Semarang ingescheept en bestond uit 42 koppen, waarvan 13 mannen, 6 vrouwen, 9 meisjes en 14 jongens. — Doel en streven van de V.K.N.G. Doelstelling der K.N.G. en de oorzaken die er toe geleid hebben. — Het ontstaan der „Blijversgroep" en haar middel van bestaan I. Gevoelens en gedachtenloop der „Blijvers

Europeanen" — Het Sentani-meer, door mr. Lorentz. Hoe wordt een stuk oerbosch ontgonnen, door Hillebrandt. — Uitrusting en verpleging (uit het rapport van kap. R. Posthumus.)

Mededeelingen van „De Handelsvereeniging te Medan"

No. 4 van 28 Febr.: Overzicht van den invoer van rijst ter Oostkust van Sumatra in het jaar 1930. — Invoer van automobielen en van manufacturen ter Oostkust van Sumatra 1928—1930.

Mededeelingen van het hoofdbestuur van den Ned.-Ind. Aannemersbond

27 Febr. no. 9: Bouwwerken in aantocht (Java: mr. Cornelis, Bandoeng, Cheribon, Semarang, Poerwokerto, Wates, Djocja, Tjepoe, Soerabaia, Malang; Celebes: Ternate).

Nederlandsch Indië, Oud en Nieuw

Afl. 12 van April: De onzichtbare Boeddha, door G. B. Hooyer. — Indische meubels uit den Compagniestijd, door V. I. van de Wall (met schitterende afbeeldingen verlucht. Er is niets voor ons bewaard gebleven, zegt schrijver, waaruit zoozeer de kunstzinnigheid van onze voorouders in Indië blijkt als deze pronkstukken van beeld- en snijwerk. Schrijver noemt in het bijzonder Mevr. Serrurier—Ten Kate, dr. W. J. Oosterhoff, F. W. van Eeden, Mevrouw C. Beets, geb. Jvr. Van de Poll, dr. F. de Haan, die voor de studie en het behoud van deze meubelen met een compagniesstijl, zooveel gedaan hebben en waarvoor de Britten zich zoozeer interesseeren. Mrs. Trotter sprak van „the genius of Holland is always that of detail and the Dutchman was, per excellence, the cabinetmaker of Europe". Reeds lang prijkte het Indische meubel in de verblijven van Engelands adel en in onze dagen, na een tijdperk van miskenning, — hetgeen ons wel het meeste verheugt — ook in de gaanderijen onzer Indische woningen, waar het thuis behoort.) — Drie afbeeldingen van Boeddhabeeldjes uit de particuliere verzameling van mevr. de wed. mr. Th. G. Dentz van Schaik—Marlof. — Bij foto's van Indonesische wapens uit de verzameling Wurfbain, door H. J. Voskuil.

Neerlandia

Aprilnummer: Voetspoor der Vaderen. Nederlandsche herinneringen in Britsch Guyana, door Fred. Oudschans Dentz (nl. Fort Kijk-Overal, Fort Zeelandia en de naam Stabroek, door Georgetown vervangen, waaraan alleen nog de Stabroekmarket herinnert. (met 2 afdeeldingen).

Onze Vloot

Aprilnummer: Brieven van de kust van Atjeh 1873 (vervolg). — De West-Indische Compagnie in Brazilië en Guinee (voordracht voor de afd. 's-Gravenhage door S. P. l'Honoré Naber).

Pharmaceutisch Tijdschrift voor Ned.-Indië

No. 3 van 1 Maart: De vriespuntverlaging van melk en bloedserum van verschillende runderrassen in de tropen (vervolg), door W. F. Donath. — Jaarverslag over 1930 van het scheikundig laboratorium te Bandoeng, door K. V. Top.

De Rijkseenheid

No. 27 van 1 April: Het Landstormblad en Ned.-Indië (dat een oplaag van 30.000 ex. heeft bevat een artikel van dr. De Kat Angelino: „De band Nederland—Indië). — Het eeuwfeest der Barisan-corpsen. — De verhouding tusschen het Binnenlandsch Bestuur en de Zending in Ned.-Indië, door dr. H. Th. Fischer. II.

Spoor- en Tramwegen

No. 7 van 31 Maart: Eenige mededeelingen betreffende den aanleg eener normaalsporige verbinding tusschen Garoet en Tjikadjang in de provincie West-Java, door ir. J. W. J. Beek.

De Stuw

van Maart no. 5: De Regeering en de P. N. I. — Het begrootingsaspect, door Rückert. — De hervorming van het strafprocesrecht. Debat, door B. ter Haar Bzn. — Het eerste noodige, door H. Kraemer. — Opmerkingen over het onderwijsprobleem, door S. (een Indonesiër die zijn meening over de artikelen van Kraemer en Van der Pas mededeelt).

BOEKENSCHOUW.

Corpus Diplomaticum Neerlando Indicum. Verzameling van politieke contracten en verdere verdragen door de Nederlanders in het Oosten gesloten, van Privilege brieven aan hen verleend, enz. Uitgegeven en toegelicht door mr. J. E. Heeres. Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van N.-I., 2de deel 1650—1675.

Mededeelingen van den dienst der volksgezondheid in Nederlandsch-Indië, Jrg. XIX. 1930. No 3. Het werk bevat de volgende bijdragen: Een pest-epidemiologisch onderzoek in West-Java met het oog op een mogelijke rol van de stinkmuis, door dr. C. J. Schuurman en A. Schuurman—Ten Bokkel Huinink; De assaineering der zoutwatervischvijvers van Batavia, door prof. dr. E. W. Walch, dr. M. L. van Breemen en E. J. Reyntjes; Verslag van een onderzoek omtrent de al of niet wenschelijkheid van het toestaan van toevoeging van salicylzuur of een ander conserveermiddel bij het bereiden van limonade, door dr. J. van Slooten; Het geslacht Taeniorhynchus (Arribalzaga) in Ned. Oost-Indië (tweede gedeelte), door J. Bonne-Wepster.

De Raswaan in het Interraciaal verkeer, door C. M. Hamaker Sr. Ned. Ind. Verbond, Serie van Onderzoek en Opbouw No. I.

Korte gids van Oud-Banten, door V. L. van de Wall. Uitg. Oudh. Dienst in N.-I., Kolff & Co. (belangrijke gedenkteekenen van de Nederlanders uit den Compagniestijd worden behandeld als fort Speelman, fort Diamant, Europeesch kerkhof enz. waar de voetsporen der vaderen liggen.)

Rietsuikerfabrieken op Java en hare machinerieën. Handboek voor geïnteresseerden bij de rietsuikerindustrie. 4de verb. en vermeerd. druk. J. D. de Boer (Tegal en Bilthoven), 2 deelen f 23.50.

Djuka. The British Negroes of Dutch Guiana, door Morton C. Kahn, Mart. Nijhoff, f 10.—.

Suriname

Men meldt aan *„De West"* van 10 Maart:

„Sinds tientallen jaren wordt in Duitschland een hevige strijd over een beweerde millioenen erfenis gevoerd, die een zekere in Paramaribo gestorven *König* zou achtergelaten hebben. Er bestaat echter verschil van meening of dezen overledene Carl Dietrich König, geboren in Diersdorf bij Neuwied (Rheinprovincie) is, of dat het hier om een Anton König Baansch, afkomstig van Dietsdorf in Silezië gaat.

In de laatste 10 jaren nu waren het in het bijzonder 2 vrouwen, Schneider en Hartmann, die de nasporingen met grooten ijver bedreven, waarin hun een praktizijn uit Silezië zijne volle medewerking verleende. Op grond van de voorgewende reuze erfenis lukte het de dames, zelfs bij bekende groot kooplieden in Breslau, zoo groote credieten te verkrijgen, dat het ten slotte den Staatsanwaltschaft opviel. Thans zijn de 3 personen wegens bedrog aangeklaagd en er staat een omvangrijk proces in Breslau te wachten.

Inderdaad is in Suriname op 27 October 1839 een Carl Dietrich König, zich noemende Carel Diederich Koning, gestorven. Hij werd op 17 November 1795 in Diersdorf bij Neuwied geboren. Bij zijn dood bedroeg heel zijn vermogen *f* 2.402,04, welke som aan de Curatelenkamer overging en later behoorlijk onder de erfgenamen verdeeld werd.

Van een in Dietzdorf geboren Anton König Baansch is hier in Suriname niets bekend, nog minder echter iets van een millioenenerfenis".

***

„De West" van 13 Maart schrijft:

„Uit Marowijne meldt men ons dat de Engelsche kokosplantage, die vlak aan het strand ligt, nogal wat last heeft van afspoeling. Verscheidene vruchdragende boomen gingen reeds verloren door het invretend zeewater.

De onderneming is in den laatsten tijd uitgebreid met nieuwe aanplantingen, hooger op aan de rivier, bij Wanekreek".

***

„De Nieuwe Stem" van 5 Maart schrijft:

„Suriname schijnt thans een vrijhaven te zijn voor bagnards.

Bij aankomst alhier worden zij door tusschenkomst van het Duitsche Consulaat aan papieren geholpen en krijgen zij overtocht naar Madeira, van waar zij de reis per verdere gelegenheid naar Duitschland maken, zonder eenige Fransche haven aan te doen.

Is dit wel geoorloofd?

Is deze handeling tegenover eene bevriende natie goed te praten?"

Wij voegen hieraan de vraag toe: geschiedt dit met medeweten van het Koloniaal Bestuur?

***

Ingediend is een ontwerp tot wijziging van de Successiewet. Aan de Memorie van Toelichting is het volgende ontleend:

Toen bij de wijziging van de Successiewet bij de wet van 28 December 1926 werd bepaald, dat de rechtspersonen, bedoeld in het laatste lid van artikel 65, van het verminderd tarief konden profiteeren, indien zij een algemeen belang voor het grondgebied van het Rijk, *Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao* beoogden, zat daarbij het streven voor, om bij de toepassing van de Successiewet de weldadigheidsuitingen, welke aan Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao ten goede kwamen, niet te doen achterstaan bij die, waarvan het moederland profiteerde. Dit streven is niet volledig tot zijn recht gekomen ten gevolge van den eisch, dat de bedoelde rechtspersonen „binnen het Rijk" gevestigd moeten zijn. Ten gevolge van dien eisch toch is een making of schenking door een ingezetene van Nederland aan een in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao gevestigden rechtspersoon, aan het hoogste recht onderworpen, ook al beoogt die rechtspersoon een algemeen maatschappelijk belang voor de genoemde gebieden. Bij de voorgestelde redactie zullen ook deze rechtspersonen van de vermindering kunnen profiteeren.

Het feit, dat schenkingen aan instellingen van kunst en wetenschap (o.a. de zoogenaamde Universiteitsfondsen) aan recht zijn onderworpen, ontmoet in de practijk groote bezwaren. Daar gemelde instellingen den Staat steunen in zijn taak tot het bevorderen van kunst en wetenschap en hem veelal ontheffen van een op hem gelegden plicht, is het wenschelijk den minister van Financiën de bevoegdheid te geven kwijtschelding of vermindering van de verschuldigde schenkingsrechten te verleenen.

Ook hier behoort de mogelijkheid om kwijtschelding te verkrijgen te worden toegekend niet alleen aan lichamen die hier te lande zijn gevestigd, maar eveneens aan die, welke in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao hun zetel hebben.

In overeenstemming hiermede is voorgesteld ook no. 2 van art. 82 te wijzigen.

***

„De Telegraaf" van 31 Maart, tweede avondblad schrijft:

„Rotterdam, 31 Maart. — Het s.s. „Zaan" van de Mij. „Houtvaart" is van de concessie aan de Corantijn in West-Indië voor de tweede maal teruggekeerd met een volle lading van 1500 ton hout, w. o. Mora voor de Overzeesche Hardhout Import Maatschappij. Het vaartuig heeft ligplaats genomen aan de opslagplaats der Ohim in de Maashaven, waar onmiddellijk met de lossing een aanvang is gemaakt.

Kapitein Kuyper, de gezagvoerder van de „Zaan", is er in geslaagd de reis aanmerkelijk te bespoedigen. Zoowel uit- als thuisreis waren zeer voorspoedig."

***

Uit de N. R. Ct. van 2 April, ochtendblad B, het volgende bericht:

„Lord Passfield, de minister van koloniën, heeft aan den gouverneur en de bevolking van de eilanden Onder en Boven den Wind benevens Trinidad het voorstel gedaan om een federatief verband te vormen om daardoor te kunnen bezuinigen op de administratie en de verschillende takken van openbaren dienst. Bezuiniging is n.l. dringend noodig wegens de crisis in de suikerindustrie, welk artikel de voornaamste bron van inkomsten van deze eilanden vormt. Om deze reden acht Passfield het nog niet noodig Jamaïca, de Bahama's en Bermuda's ook al in de federatie te betrekken, maar slechts die eilanden die een geografische eenheid vormen. Hij stelt voor een commissie van 3 leden uit Engeland af te vaardigen om met de gouverneurs en de bestuurslichamen de zaak grondig onder de oogen te zien."

***

In den ouderdom van 55 jaar is op 3 April alhier overleden de heer W. H. A. van Romondt, referendaris aan het departement van Koloniën. De overledene was officier in de orde van Oranje Nassau.

Curaçao

In zoover afgedaan!

De voorzitter onzer Curaçaosch afdeeling heeft in La Prensa van 4 Maart l.l. protest aangeteekend tegen een deel der uitlatingen, waarvan wij in ons vorig nummer melding maakten. Het blad geeft deels een verklaring, waaruit blijkt, dat het der redactie wel ontgaan moet zijn, hoe dikwijls wij het reeds in onze kolommen aanhaalden, deels een schulderkenning. Voor ons is dit gedeelte, dat echter niet raakt de zaak, waarom het ging, hiermee afgedaan.

West-Indische leergang.

Wij kregen inzage van het verslag over 1930. 99 manschappen der militaire politietroepen hebben de lessen van mej. Winkel in het Papiamento en van dr. Van Praag in het Spaansch gevolgd. De leider van den leergang, mr. Schalkwijk, ontving van de best ingelichte zijde de mededeeling, dat het in Curacao door autoriteiten en manschappen op prijs gesteld is, dat deze althans een grondslag hadden voor kennis der aldaar meest gangbare talen.

De onderlinge verbinding op de Bovenwindsche eilanden.

De *Amigoe* geeft een verslag van een vergadering op St. Eustatius, door den gezaghebber bijeengeroepen, ter bespreking van bovenstaand onderwerp. Er waren vier mogelijkheden. Twee ervan werden door niemand gewenscht geacht, en wel de bestaande schoenerverbinding St. Martin—Statius—Saba—St. Thomas en terug, en een motorbootverbinding van de Ned. Stoomb. mij. in aansluiting op de maandelijksche stoomboot Curaçao—St. Martin, met St. Kitts in het vaarplan. Eén aanwezige was voor een stoomverbinding met een schip van de Oceanlijn van New-York—St. Thomas—St. Martin en, als de zee het toelaat, Statius en Saba. Overigens waren alle leden voor een tiendaagsche motorschoenerdienst St. Martin—St. Kitts—Statius—Saba—St. Thomas en terug.

K. N. S. M.

Het verslag over 1930 stelt vast, dat het aanbod van lading vooral naar Zuid-Amerika en West-Indië op ongekende wijze afnam met het gevolg, dat de schepen zeer onvoldoende gevuld werden. De vrachten daalden in veel gevallen tot vooroorlogspeil. Het minst leed het passagiersvervoer. De algemeene vooruitzichten noemt het verslag „nog geenszins opbeurend".

Politie.

Aan het V.v. van den Kolonialen raad op het voorstel tot reorganisatie der politie lezen wij, dat verschillende leden de opzet der reorganisatie te grootsch vonden. Anderhalf millioen vond men een te drukkende jaarlijksche last voor de bevolking. De overige opmerkingen waren van ondergeschikten aard.

De begrooting voor 1932.

Weer eens een sluitende begrooting. Tegenover f 7.365.395 aan uitgaven staat f 7.484.360 aan ontvangsten, zonder „op te nemen kasgelden".

De voorloopige uitkomsten over 1930 zijn: f 11.602.272.— uitgaven (waaronder f 550.614.— onvoorzien) tegenover f 8.070.368.— ontvangsten; een nadeelig verschil alzoo van f 3.531.904.—.

De middelen.

Het vierde kwartaal van 1930 bleef bij het overeenkomstige tijdvak van het onmiddellijk voorafgaande jaar een f 80.000.— achter maar overtrof het 1/4 der raming met ruim f 250.000.—.

Minder dan in het 4de kwartaal 1929 brachten o.a. op: invoerrecht f 135.000.—, grondbelasting f 103.000.—, motorrijtuig-, motorboot- en rijwielbelasting f 19.000.—, posterijen f 13.000.—, landsradiodienst f 20.000.—, loodsgelden f 9.000.—. Daartegenover brachten meer op: gedistilleerdaccijns f 50.000.—, inkomstenbelasting f 77.000.—, huur van landsgronden en -eigendommen f 7.000.—, dienstleening bij in-, door- en uitvoer f 10.000.—, uitvoerrecht f 5.000.—, telefoon f 5.000.—, Curaçaosche bank f 16.000.—, watervoorzieningsdienst f 45.000. en „alle andere ontvangsten" f 23.000—.

Het jaar 1930 bracht op f 8.067.710.— tegen 1929 f 7.549.124 en f 700.000.— boven de raming.

Pater Potten. †

Op 57-jarigen leeftijd is op Curaçao overleden pater G. J. J. Potten, sinds 1904 aldaar en op Aruba werkzaam, laatstelijk pastoor op Westpunt.

H. W. A. van Romondt. †

In deze rubriek mag niet ontbreken een woord ter nagedachtenis van den overleden referendaris van „Koloniën", den heer Van Romondt. Curaçaoenaar van geboorte, als wij ons niet vergissen, had hij dit land op jongen leeftijd moeten verlaten, om in Suriname groot te worden. Maar de liefde voor Curaçao bleef hem bij, en dit kwam vooral tot uiting, toen hij, op het departement van Koloniën geplaatst, mee Curaçaosche belangen te behartigen kreeg. Hij was in dit werk op zijn plaats. Voorkomend als vanzelf, bij nadere kennismaking hartelijk en belangstellend, was hij een gaarne geraadpleegde vraagbaak voor allen, die met de West-Indische afdeeling op het Plein te doen hadden. Van zijn bescheidenheid ging een aangename bekoring uit. Curaçao heeft een goed vriend verloren.

Errata!

Van de bovenvermelde vergadering op St. Eustatius, schrijft *Amigoe:*

„De.... locale gezaghebber, verwelkomde zijn gasten op de hem aangename wijze".

Uit den Verren Vreemde

Koffie-politiek.

De malaise laat geen cultuur ongemoeid. De koffie, als product vrij vast, in consumptie weinig aan schommelingen onderhevig, is toch ook getroffen. Onze Surinaamsche ondernemingen zijn hiervan mede slachtoffer. Zoo pas heeft een bericht het verrassends nieuws gebracht, dat de Gouverneur van de kolonie, in overleg met de Surinaamsche Bank, een steunregeling heeft vastgesteld waardoor men hoopt overigens levensvatbare ondernemingen, die momenteel echter door de lage marktprijzen in haar bestaan bedreigd worden, door den kwaden tijd heen te helpen. Maar 't is niet over hen en over dien maatregel, dat wij 't hier willen hebben, dit behoort in een andere rubriek thuis. Wij willen weergeven wat wij lazen over de koffie-politiek van Brazilië. Voor die groote Z.-Amerikaansche republiek mag inderdaad van koffie-politiek sprake zijn. De koffie is het alles overheerschend handelsproduct. De vorige president Washington Luiz heeft zich voornamelijk onmogelijk gemaakt door zijn mislukte koffie-politiek. Hij trachtte door steun en beperking van uitvoer de koffie op prijs te houden, theorie die geheel verkeerd uitkwam, daar mededingers in den vreemde door lagere prijzen gemakkelijk voorrang kregen. De voorloopige regeering van Dr. Getulio Vargas heeft dan ook als een der programpunten, waarop de algemeene aandacht gevestigd is, voor de Braziliaansche koffie weer een ruim afzetgebied te vinden. Zoo gezien, is het malaise-verschijnsel van anderen aard, dan dat van menige andere cultuur elders, maar 't is daarom niet minder ernstig en niet minder moeilijk op te lossen.

De oplossing wordt nu gezocht in het opkoopen door de regeering van de opgestapelde voorraden, voor die hoeveelheden zal echter ook een afzetgebied moeten worden gezocht. Hierbij wordt zelfs op mogelijke winsten gerekend, hetgeen niets ongewoons zou zijn waar handel gedreven wordt, ware 't niet dat een andere omstandigheid het voeren van goede koopmanschap komt dwarsboomen.

De Lloyd Brazileiro is een scheepvaartmaatschappij, die bij goed beheer vermoedelijk een winstgevende onderneming zou kunnen zijn. Aanvankelijk opgericht ter verbinding der landshavenplaatsen, heeft zij later ook buitenlandsche lijnen ingesteld naar N. Amerika en naar Europa. De administratie is echter vrijwel doorloopend in onbekwame handen geweest, men leeft daar nog in den tijd van ieder moet ervan zien te halen wat hij kan. De kwaal der republiekeinsche politieke-vriendjes-regeeringen, bevredigen van aanhangers door hen aan lucratieve baantjes te helpen, treft ook de Lloyd, te veel personeel, zonder eenige waarborg van bekwaamheid en dat alleen op eigen baat bedacht is. De schuldigen zijn altijd de vroegere beheerders. Zoo ook thans. De nieuwe regeering beproeft het wrakke schip in de vaart te houden, op hoop van zegen. Reeds vaart de Lloyd onder begunstigende bepalingen in Brazilië, nu zullen aan de maatschappij zooveel doenlijk ook voorrechten verleend worden voor den vervoer van koffie naar den vreemde, waardoor zij vreemde maatschappijen hiervoor zal uitschakelen. Tevens zal de Braziliaansche regeering trachten tariefreductie voor den import ervan te krijgen. Dit is rekenen op een vrijzinnige opvatting bij anderen, terwijl men zich zelf alles behalve wederkeerig vrijzinnig toont. De stemming in de internationale politiek is er allerminst naar hiervan voor Brazilië veel goeds te kunnen verwachten.

Zelfs voor landen, waaraan men niets te verzoeken heeft, omdat er voor koffie geen invoerrecht geheven wordt, en waar de invoer van dit artikel van beteekenis is, zooals in Nederland, lijkt 't niet verstandig gevoeligheid op te wekken, door de handelsvloot van dit land voor de koffieverscheping uit te sluiten.

Brazilië wil zijn opgelegde koffievoorraden kwijt aan het buitenland, maar het treft een maatregel waardoor het buitenland onwillig wordt de Braziliaansche koffie te nemen. Brazilië wil zijn Lloyd tot bloei zien komen, maar het neemt geen maatregelen om de misstanden te doen eindigen waardoor de maatschappij onmogelijk bloeien kan.

Laat Nederland, voor zoover dit mogelijk is, voorrang geven aan de Surinaamsche koffie, en helpen om aan dit product ook elders een markt te bezorgen, de Surinaamsche regeering werkt mee, door te trachten concurreerende prijzen mogelijk te maken.

't Metrieke stelsel in Turkije.

Geleidelijk, maar beslist, worden voor Turkije westersche gebruiken ingevoerd. Zoo lezen wij nu, dat een wet is aangenomen, waardoor het metrieke stelsel in toepassing komt. Een regeerings-ordonnantie zal in de noodige overgangsmaatregelen voorzien.

Kongo, het radium-land.

De Vereenigde Staten van N. Amerika hebben de radium-productie stop gezet. De prijs van het product uit Belgisch Kongo was zoo veel lager, dat mededinging niet mogelijk bleef. Sedert 1923 is de opbrengst van de Kongo voldoende gevonden om aan de wereldbehoefte te voldoen. De radium wordt verwerkt te Oolen, bij Antwerpen. De verkregen hoeveelheden lijken miniem, en zijn dit ook als gewicht, maar men kent de uitwerking, en de buitengewoon hooge handelswaarde. De productie was slechts: in 1923 20 gram; 1924 22 gr.; 1925 20 gr.; 1926 20 gr.; 1927 26 gr.; 1928 42 gr.; 1929 60 gr.

Ingezonden

Suriname in „De Groene".

Er zijn van die kolonialen, die, als zij eens terug zien op het gedeelte van hun leven, dat zij in Oost of West hebben doorgebracht, voor dat tijdperk van hun bestaan geen goed woord over hebben. Er zijn er ook, die, al sluiten zij ook de oogen niet geheel voor wat hun daar overzee minder goed voorkwam, toch summa summarum moeten vaststellen, dat het daar ginds toch zoo kwaad nog niet was. Een koloniaal van de eerste soort is in „De Groene" van 21 Maart l.l. aan het woord over Suriname. Daarvan en van ons koloniaal beleid in dat gewest, van het geheele koloniale beleid van tegenwoordig en van vroeger eigenlijk al evenmin, deugt zoo goed als niets. Eens per jaar, in den begrootingstijd, komt Suriname zoo even ter sprake, als er toevallig geen gewichtiger dingen aan de orde zijn. Ongeveer op de manier van „Even tijd voor een Caravellis?" Een sigaret en een kleintje koffie, om enkele oogenblikken uit te blazen van zwaarwichtiger problemen !

Mag een koloniaal, die er eenigszins anders over denkt, zijn meening hier eens tegenover stellen?

Eens in het jaar, vernemen wij van den Heer W. I. Koloniaal, herinnert de politicus, die politiek bedrijft tijdens zijn koffieuurtje, zich, dat wij bezitters zijn van een uithoek aan de N.-W.-kust van Zuid-Amerika. Ja en dan vergist hij zich wel eens en noemt dien uithoek dan niet Suriname, maar Sumatra, het rijke en winstgevende eiland. Accoord, rijk en winstgevend, maar waardoor? Toch zeker door Hollandsch initiatief en Hollandsch doorzettingsvermogen?

Maar dit en passant, al was het misschien beter, dat die politicus onder een kopje koffie, die zoo slecht op de hoogte blijkt te zijn, zijn opinie maar voor zich gehouden had. Maar dat doet hij nu eenmaal niet; hij meent het te weten en degenen, die zich ernstig met het heden en de toekomst van Suriname, ten dienste van dat gewest, ten bate ook van honderden hier te lande, bezig houden — en die zijn er ook, al weet onze politicus dat misschien ook niet — die menschen doen niet veel anders dan „schwärmen voor een hersenschim".

Men spreekt over Suriname als over een kind met een waterhoofd. Wat heb je eraan? Ja, wat heb je aan zoo'n kind? Niet veel meer dan last, gezien van het standpunt van vreemden. De ouders denken er vermoedelijk anders over. En dan, kinderen zijn er toch niet, om er wat aan te hebben? Kinderen zijn er, omdat de ouders er waren en ouders hebben nu eenmaal de plicht, krachtens hun ouderschap, om samen met hun kinderen, het leven voor deze zoo gelukkig mogelijk te maken.

Intusschen, dat ongelukkige kind schijnt voor de reputatie van de geheele familie toch niet goed te zijn. Het is niet recht duidelijk, of de Heer Koloniaal hier zijn eigen meening geeft, of dat de koffiedrinkende politicus nog aan het woord is, als wij vernemen, dat deze eene bezitting intern en naar buiten *alles* komt bederven. Alles? Zijn Indië, — het zoo juist genoemde Sumatra b.v. — en Curaçao er dan niet meer? Ook het laatste geeft toch, in weerwil van 9 Juni 1929 wel een goed voorbeeld van wat Nederland nog kan. Wij vermoeden, op grond van die mededeeling omtrent Amerikaansche reizigers, die naar Suriname gaan, „als naar een der duisterste gebieden van dit ondermaansche", dat hier niet de Heer Koloniaal zelf, maar nog steeds de meergenoemde politicus aan het woord is. Ja, men zegt, dat Amerikanen bij voorkeur naar zulke duistere, voor-historische plaatsen gaan. Bij ons naar Marken en Volendam uit een oogpunt van voorhistoricheid, in Parijs naar de plaatsen die vermaaks uit andere beweegredenen. Of het waar is? Maar wat Suriname betreft, Er zijn daar in de laatste tijden wel eens Amerikanen geweest, bauxietmenschen en dan reizigers, die er voor een wetenschappelijk onderzoek naar het binnenland togen. En de laatsten kwamen er, blijkens hun geschriften, enthousiast vandaan.

Het is waar, over Suriname zijn vele meeningen. Het is misschien ook wel mogelijk, die opinies in twee groepen te verdeelen. Men krijgt dan de inzichten van de menschen, die voorstaan, dat men alles heeft te doen om de millioenen, die het gewest reeds gekost heeft, zoo spoedig mogelijk terug te krijgen, en die van een anderen groep, die een meer

idealistischen schijn (dat woord „schijn" klinkt niet zeer welwillend ten opzichte dier idealisten en geeft een gedenkelijk geurtje aan hun idealisme) aan de zaak geven door vast te stellen, dat Nederland den plicht heeft, ook Suriname tot welvaart te brengen.

Over die twee meeningen zou veel te zeggen zijn. Maar zou het eigenlijk niet het meest juist zijn, aan te nemen, dat de waarheid in het midden ligt? Dat dus beide groepen gedeeltelijk gelijk en ook gedeeltelijk ongelijk hebben? Rust op Nederland, waarvan Suriname, zoo goed als Indië en Curaçao, een deel uitmaakt, niet de plicht, al die gewesten, ook Suriname, tot welvaart te brengen? En is het ongeoorloofd, dat, als het 't eene deel goed gaat, de anderen daarvan mede profiteeren? Nu heeft Suriname nog steun noodig, nog geruimen tijd mogelijk. Maar, als het eenmaal voor zichzelf kan zorgen, zou het dan niet tijd worden, dat het eens aan de terugbetaling van al die millioenen begon? Niet door die rechtstreeks in de schatkist te storten, maar door indirecte voordeelen te verschaffen, die voor een moederland aan koloniaal bezit verbonden kunnen zijn, als wederzijdsche handel, stimulatie van de industrie, enz.? En dan, zou Nederland zijn, wat het nu is, als Indië, Curaçao en ook Suriname geen deel meer van het Rijk uitmaakten? Vragen genoeg voor de materialisten, om eens over te denken.

Maar die idealisten! Het is waar, heel erg idealistisch zijn ze niet en hun idealen zijn al niet veel verhevener dan de motieven der materialisten, die, indertijd gebruik maakten van „de dubbelzinnige diensten van employé's, als Jan Pieterszoon Coen of Daendels". Al is het nu ook wel wat heel erg, om van mannen, als Coen en Daendels als employé's te spreken en te beweren, dat zij dubbelzinnige diensten zouden gedaan hebben, die menschen zijn dood en hun deert zulk een denigreerend oordeel niet bijster. Maar, als z.g. idealisten gaan beweren, dat wij Suriname nu eenmaal „in eigendom" hebben en dat wij in ieder geval moeten zorgen, dat het ons „goed-willenden" niet een strop om den hals wordt, dan moeten wij toch opmerken, dat het laatste al heel weinig idealistisch klinkt en, dat wat èn materialisten èn idealisten historisch ten beste geven wel wat heel erg verdraaid is.

Coen en Daendels gaan wij niet verdedigen, dat is overbodig. Maar wel zouden wij willen vragen: Hebben wij ons vroeger met andermans overvloed verrijkt? Met wiens overvloed dan? Met dien van de Indische vorsten wellicht? En, zoo dat al zoo ware, was hun beheer dan zoo, dat, als het in vroegere glorie hersteld werd, het volk er beter van zou worden? Of zou dat wellicht beter af zijn onder Nederlandsch bewind, in weerwil van die „hongi-tochten tegen intellectueele Indonesiërs?" Tusschen haakjes, waar zijn die Indonesiërs toch te vinden? Heeft de Heer W. I. Koloniaal nooit van ter zake kundige vernomen, dat die verzamelnaam Indonesiërs iets even illusoirs is, als Suriname, waarvan hij beweert, dat het een merkwaardig begrip is, „en fictie van iets, dat totaal niet bestaat".

De Heer W. I. Koloniaal is wel een eigenaardige koloniaal. Hij beweert dat Nederlanders daar in Suriname niet thans hooren. (Als hij er zelf geweest is, waarom ging hij er dan heen?) Wij hooren van hem, dat zij het er niet langer dan een paar jaar uithouden, dat zij niet tegen het klimaat kunnen, noch tegen de levensomstandigheden, welke daar onvermijdelijk zijn. Wij hebben waarlijk onze handen in elkaar geslagen bij al die beweringen van iemand, die er zelf geweest schijnt te zijn. Hooren Nederlanders daar niet thuis? Waar dan wel? Behooren zij misschien alleen maar in plan-Zuid bijeen te „hokken"? Of wellicht, om hun een beetje meer ruimte te geven, moeten zij maar een zekere „armoede lijden tusschen Dollart en Schelde"? De schrijver schijnt dat te meenen, al is het niet zeer duidelijk, waarom hij dat „samenhokken" beter acht dan vestiging van menschen met werkkracht tusschen de tropen. O ja, daar hooren zij niet thuis dat was het. Schrijver ziet over het hoofd, dat er menschen zijn, die het jaren uitgehouden hebben in die ongunstige(!) levensomstandigheden, die ongetwijfeld „onvermijdelijk" zijn, als men geen hand uitsteekt, om ze ten bate van zichzelf en van anderen te verbeteren. Maar, die even zeker zoodanig verbeterd kunnen worden, maar dan door menschen van ander inzicht dan de schrijver, dat zelfs deze het er zou kunnen uithouden. Zulke menschen zouden er heel wat goed kunnen doen; niet alleen Nederlanders, maar ook heel wat anderen, van ongeveer dezelfde breedte afkomstig, als die, waarop ons gebied tusschen Dollart en Schelde ligt.

Het is jammer genoeg, dat Suriname een territorium is van ongeveer viermaal de oppervlakte van Nederland en dat dat „nog" maar voor ongeveer $^4/_5$ toegankelijk is. Wij voegen hierin het woordje „nog". De Heer W. I. Koloniaal vermoedt, dat dit gebied in de eerste vijftig jaren nog wel niet in weerwil van den huidigen vooruitgang van de techniek bewoonbaar of ontginbaar zal te maken zijn. Waarop grondt zich dat vermoeden? Heeft de schrijver wel eens gehoord, dat er vroeger op de Oostkust van Sumatra een wildernis gelijk die aan de Marowijne en de Saramacca bestond, en heeft hij ook wel eens vernomen, hoe het daar tegenwoordig is? Wat dáár mogelijk was, — dank zij Nederlandsche energie — zou dat in Suriname niet kunnen, zij het dan ook op andere wijze?

Maar.... het is nutteloos, over zooiets te gaan denken. Ontginning en bewoonbaarmaking van het binnenland van Suriname is volkomen overbodig. De Surinaamsche „masra" en misie", die juist genoeg hebben, die niet de minste zorg behoeven te hebben, leven op een vruchtbaren grond en in een altijd productieve natuur, die hun nooit weigert, wat zij noodig hebben. Alzoo spreekt de heer W. I. Koloniaal. Was het maar zoo, als hij ons wel doen gelooven. Maar, aangenomen, dat dit inderdaad zoo was, hoe moet het dan, als die tropische natuur nu eens niet productief genoeg blijkt; hoe, als de vruchtbare grond eens een keer zijn weldaden aan „masra" en „misie" weigert. Nu is er ten slotte nog het Hollandsche Gouvernement, waarheen zij zich kunnen wenden om steun. Wat zij dan ook ijverig genoeg doen. Maar, het is waar, dat Hollandsche Gouvernement met zijn ambtenarij, en de R. K. Missie en de Moravische Broedergemeente, die allen hooren daar eigenlijk niet thuis. Laat „masra" en „misie" maar omkomen, als zij niet genoeg hebben en, als het zoover niet komt, laat hen dan maar rustig in hun armelijk bestaan. Wie een kolonie in cultuur wil brengen, gaat toch immers uit van een valsche en onlogische premisse. Schwärmt toch niet voor een hersenschim, laat daar in Suriname alles maar, zooals het is; wacht kalm tot die enkele honderden Indianen, Chineezen en anderen (waar zijn de Javanen, of heeft de Heer Koloniaal die niet opgemerkt?) dood zijn. „Wat heb je eraan?"

Maar misschien gaan zij maar niet zoo rustig dood; misschien komt het nog wel zoover, dat de bevolking groot en krachtig genoeg wordt, om aan het ontginnen te gaan. Nu lijkt het er nog niet veel op, dat dit binnen kort zal plaats hebben, maar men kan nooit weten. Goed, die bevolking slaat aan het ontginnen. Niet, omdat zij er zooveel voor voelt, maar gedwongen, omdat het niet anders kan. Tusschen haakjes alweer, de tropenzon schijnt op den heer W. I. Koloniaal, wel een bijzonderen invloed gehad te hebben. Werken doet men niet, dat moet men uit zijn geschrift opmaken, tenzij gedwongen. Niet, omdat arbeid, zich inspannen voor iets, dat men goed, of zelfs begeerlijk acht, een genot op zichzelf is. Welneen, men werkt alleen omdat het niet anders kan. Ziehier den primitieven mensch in optima forma, die, als zijn maag voldoende gevuld is, zich in zijn dierenhuid wikkelt en tevreden knorrend van de vermoeienissen van het eten gaat uitrusten tot zijn maag hem weer tot nieuwe krachtsinspanning oproept. Als wij allen er zoo over dachten, dan zou werkelijk „de ernstfeste staat der Nederlanden" al heel gauw „bankroet" zijn.

Maar, „de hebzucht en enkele andere boosheden onzer roemvolle bataafsche voorvaderen" hebben anders beschikt. Die hebben ons erop gewezen, dat wij, als hun nakomelingen, in weerwil van bovengenoemde "boosheden", maar vooral, dank zij hun durf en energie en doorzicht, ook in Suriname nog wel wat beters te doen hebben, dan de beschouwingen van den Heer W. I. Koloniaal zoo maar voetstoots te aanvaarden.

Maart 1931.

C. S. SUTIREME.

De kunst van adverteeren.

Een annonce op een in het oog loopende plaats kan afstootend instede van aantrekkelijk werken.

Periodisch tref ik in ons blad, eene opwekking om toch vooral te gedenken onze adverteerders en dat gedenken in daden om te zetten. Zij mist, terecht, bij mij en anderen haar uitwerking niet, maar stemde bovendien tot ernstige overweging omtrent het doel van adverteeren en de vereischte voorwaarden voor een succes.

Het doel is duidelijk: afzet van artikelen of gebruik van instellingen te vergrooten, d.w.z. cliëntèle voor den adverteerder te veroveren.

Het middel is de advertentie, waarmede èn het artikel of de instelling, èn de betrokken distribuant bekend gemaakt of onder de voortdurende aandacht gebracht wordt van mogelijke afnemers of gebruikers; haar functie is dus tweeledig, n.l. publiciteit èn het tot zich trekken van cliëntèle.

Nu is het duidelijk, dat het doel beter en sneller bereikt zal worden, naarmate het gebezigde middel beter is. Deze vanzelfsprekende waarheid beteekent

Nagekomen Berichten.

voor adverteerders, niet anders, dan dat zij hun advertentie zoo *aantrekkelijk* mogelijk moeten maken en vóóral dat moeten vermijden, wat onaangenaam, prikkelend of afstootend werken kan.

Men heeft deze waarheid al lang ingezien en in toepassing gebracht b.v. bij het étaleeren achter winkelramen en daarbij de ondervinding opgedaan, dat eene aantrekkelijke étalage beter aan het doel — verovering van cliëntèle — beantwoordt, dan zelfs een uitstekende standplaats, hoe zeer de waarde van de laatste, mits goed gebruikt, ook niet onderschat mag worden.

De kern van de kwestie ligt hierin, dat elke reclame, dus ook de advertentie, wil zij doeltreffend zijn, er op gericht moet wezen een sphere van aantrekkelijkheid te scheppen tusschen den verkooper, i.c. den adverteerder en de door hem gewenschte cliëntèle. Het is noodig dat de adverteerder zich van deze dwingende noodzakelijkheid steeds en voortdurend doordringe; *zij moet de leiddraad zijn en blijven van zijn wijze van adverteeren.*

Doet hij dat, dan zal hij, zooals gezegd, in de allereerste plaats nauwgezet vermijden, elke wijze van adverteeren, die wrevel wekt, aanstoot geeft of afstootend is, en zich daarentegen beijveren een sphere te scheppen van aantrekkelijkheid, eene die, om te beginnen, de menschen noodt het betrokken blad op te nemen en te lezen. En nu is het juist deze primaire eisch, die door adverteerders maar al te vaak geheel uit het oog verloren wordt, tot eigen schade.

Elk geregeld blad — zoo ook het onze — heeft zijn vaste en toevallige lezers. De laatsten, „de gaande en komende man", zullen er, vooral in onzen tijd, niet licht toe komen een blad op te nemen dat er niet aantrekkelijk en verzorgd van uiterlijk uit ziet; zijn advertenties gaan derhalve voor hen veelal verloren. Maar de vaste lezers dan, zullen zij de advertenties lezen?

Dit hangt geheel af, van de wijze van adverteeren.

Brutaal-opdringerige of het blad ontsierende advertenties, worden meestal niet gelezen, of wel zij wekken aanstoot en ergernis en missen dus hun doel; de bescheiden, mooie en geestige advertenties daarentegen, worden wel gelezen en kunnen, ja zullen, aan hun doel beantwoorden.

Tot de eerste categorie, de opdringerige, die gelukkig bij ons niet meer toegelaten wordt, behooren „de advertenties tusschen den text" der verhandelingen. Tot de tweede soort behooren de advertenties, boven, langs en onder den text; zij ontsieren het blad waaraan men gehecht is. Dat ontstemt, ergert zelfs. Maar bovendien behoeft het toch waarlijk geen nader betoog, dat géén enkele lezer van een verhandeling of verhaal waardoor zijn aandacht geboeid wordt, er één enkel oogenblik aan denken zal om de draad van zijn belangstelling te verbreken, om nu eens te gaan zien wat er onder, boven of naast geadverteerd staat. Men gaat eraan voorbij en ziet het niet. En later, als men uitgelezen heeft, dan denkt men er alweder niet aan om het blad nog eens door te gaan, alleen voor die advertenties; of, doet men het wel, dan valt ten zeerste op hoe zij het blad ontsieren en wordt een gevoel van ergernis gewekt, dat zeker niet geschikt is om den lezer gunstig voor de betrokken adverteerders te stemmen. De voor- en achter-pagina's daarentegen, worden wel degelijk na beëindiging der lezing eens door gezien; ook, omdat de advertenties daar bijeen staan, gerangschikt en niet verspreid, zooals in de binnenzijde van het blad. Vandaar dat de Engelschman en vooral de Amerikaan, die het groote belang van doeltreffendheid van reclame veel beter dan wij hebben leeren inzien, in de bladen als de onze, vóór en àchter het lichaam van het blad adverteeren, hoogstens een enkele keer op afzonderlijke ingevoegde pagina's, maar het lichaam zelf ongeschonden laten. Zij erkennen, en terecht, de kracht die uitgaat van bescheidene, mooie en geestige annonces, die een band van aantrekkelijkheid en genegenheid scheppen tusschen den adverteerder en den lezer. Dat is ook het geheim van het succes ten onzent van — om slechts enkele voorbeelden te noemen, die mij toevallig invallen — van Houten's sympathieke „Tante Jet", Blom en v. d. Aa's geestige A—Z polis (door Louis Raemaekers) en de soortgelijke zakkendragers van Lens, Aandewiel & v. Dijk.

Bovenstaande beschouwingen en conclusies, die, kort samengevat, het resultaat zijn van eene langjarige en ernstige studie van het vraagstuk, worden aan de ernstige overweging der betrokkenen aanbevolen. Zij mogen daarbij wel bedenken, dat waar ons, lezers, gevraagd wordt — en terecht — om de adverteerders te gedenken, wij, dusdoende, wederkeerig mogen verwachten dat *zij ons* gedenken, door ons blad niet te ontsieren. Te meer mogen wij dit verwachten, waar het allereerst in het werkelijk eigen-belang der adverteerders is, wanneer overeenkomstig de boven uitgesproken wensch door hen gehandeld worde.

Den Haag Maart 1931.

C. G. S. S.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's-Gravenhage.

Op Vrijdag 10 April a.s., des avonds 8 uur, zal Prof. L. van Vuuren, Hoogleeraar te Utrecht, in het Gebouw Excelsior, Zeestraat 57b alhier, een causerie met lichtbeelden houden over: „De invloed van de wereldligging van Ned.-Indië op de ontwikkeling van het gebied en op de politieke gebeurtenissen in Oost-Azië".

Leden en begunstigers van de afdeeling 's Gravenhage hebben met één huisgenoot vrijen toegang op vertoon van hun lidmaatschapskaart 1931.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN,
Jacob Hopstraat 12. Telef. 554262.

Afdeeling Apeldoorn.

Pech!

De afdeeling Den Haag behoeft niet bang te zijn, dat wij verklappen zullen, wat prof. v. Vuuren zou gezegd hebben. Z.h.g. was helaas door ziekte verhinderd op te treden. Gelukkig vonden we ons medelid, de heer C. F. Kruisinga, hoewel ongesteld, bereid lantaarnplaatjes uit zijn collectie uit te zoeken en in bruikleen te geven en daarbij heeft de voorzitter, H. A. Schoonhoven buitengewoon prettig en onderhoudend verteld. De plaatjes waren zelf „genomen" en van wat er bij verteld werd was veel zelf „beleefd". De opkomst was zeer matig, waarschijnlijk door ziekte, schoonmaak en vacantie, maar al brengen we deze factoren ook in rekening dan nog was het bezoek veel te gering, zoodat we het voorstel van prof. v. Vuuren, om op 15 April zijn voordracht te houden, niet durfden aan te nemen.

Wij hopen dat het bezoek in het najaar beter zal zijn en dat de leden dan ook vele andere leden zullen aangebracht hebben.

Gaarne betuigen wij op deze plaats nogmaals onzen dank aan den heer Kruisinga.

De Secretaris.
J. C. BAARS.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Aan de leden der afdeeling Den Haag van „Oost en West".

In het belang der administratie en ter vermijding van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeeling Den Haag, den heer J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Verlofgangers en Belastingen.

Naar wij vernemen is bij Koninklijk Besluit van 28 Februari 1931 No. 30 bepaald, dat Indische verlofgangers, die slechts enkele maanden met vacantie in een gemeente vertoeven, niet wegens hoofdverblijf in die gemeente kunnen worden aangeslagen in de gemeentebelasting.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij H. J. Koning, belastingadviseur, Sonoystraat 53, Den Haag.

H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

VAN DE REDACTIE.

Correspondentie.

Redactie-bijeenkomst. In verband met den Paasch-Maandag zal de eerstvolgende redactie-bijeenkomst plaats hebben op Maandag 13 April a.s. om 4 uur, Korte Voorhout 6.

Erratum.

Dirk van Hogendorp.

In het door mij geschreven artikel Dirk van Hogendorp (Koloniaal Weekblad, 26 Maart 1931, no. 13) komt voor dat deze een zoon zou zijn uit het huwelijk van Van Hogendorp en freule Zwier van Haren.

De familienaam zijner moeder moet echter luiden: Van Haren.

Gaarne en onder dankbetuiging voor de gemaakte opmerking breng ik deze verbetering van deze „slip of the pen" aan.

H. A. RITTER.

Luchtmail voor Indië.

Met het vliegtuig, dat Donderdag 2 April van Schiphol is vertrokken, werden 23 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 191 K.G. 700 G. bruto en 173 K.G. 370 G. netto.

De zending bevatte 13632 brieven beneden 5 gram; 117 briefkaarten en postwissels; 6388 stukken zwaarder dan 5 gram; 827 (waarvan 133 stukken tot 5 gram) stuks bestemd voor tusschenliggende landen; totaal 20964 stuks.

„Het is maar een kwestie van uitzingen" werd effectenbezitters bij wijze van troostwoord, de laatste maanden veelal toegevoegd. Intusschen is het een kwestie van uithuilen geworden. (De Zakenwereld.)

Alphabetische opgave van leden der Vereeniging „Oost en West" die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen over verschillende onderwerpen.

C. P. J. BLOK, gep. Ass. resident, laatstelijk van Soerakarta, de Riemerstraat 6, Den Haag. — Javaansch en Maleisch.

A. VAN DIJK, plv. Inspecteur Inlandsch Onderwijs, Celebesstraat 74: Javaansch.

L. CH. A. FONTEYN, gep. Ass. resident, Jacob Gillesstraat 1, Den Haag. — Maleisch en Javaansch in geheelen omvang.

J. F. H. GIJSBERTS, Gep. Hoofd eener school in Ned. Oost-Indië; H. T. O. Laakkade 80, Den Haag, Kamer 126. — Privaatlessen op alle uren van den dag in alle vakken van het L. O. en, voor zoover de vakken op de H. B. S. betreft, ook voor lessen in Fransch, Ned. taal en letterkunde, Geschiedenis, Aardrijkskunde en Cosmographie. Genegen leerlingen aan huis te ontvangen voor toezicht op werk.

B. VAN GELDER, Fuchsiastraat 53, Den Haag. — Methodisch hygiënisch spreken.

H. HAYTINK, Oud Direct. leeraar van Curaçao, Pontanuslaan 80, Arnhem. — Privaatlessen in Spaansch en andere talen.

HET NED. TECHNICUM „P. B. N. A.", Directeur R. J. Rothuizen, en F. Wind, Arnhem. Is een volledig ingerichte technische school, die volgens de schriftelijke methode opleidt voor alle technische examens en beroepen. Toezicht van het Rijk en K. I. van Ingenieurs op de eindexamens.

M. J. NOLEN, gep. Ind. Hoofdonderwijzer, Edisonstraat 90, Den Haag. — Privaatlessen in alle vakken van het L. O. op alle uren van den dag. Bijwerken van leerlingen. Opleiding H. B. S. en Gymnasium.

J. J. M. H. NIJST, Lid Ned. Inst. van acc., Sloetstraat 3, Nijmegen, Parkstraat 105, Den Haag. Privaatles accountancy.

J. ISRAËL, Oud-adj. Translateur van de Javaansche taal te Soerakarta, beëedigd translateur hier te lande, Soestdijk. — Javaansch, vervaardigen van schriftelijke vertalingen uit het Hollandsch in het Javaansch en omgekeerd. Stelt zich ook in andere plaatsen beschikbaar.

A. H. JANSEN, Jacob Ruysdaallaan 21, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken) geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn en 's-Graveland.

W. KEIZER, Mariaweg 50, Oosterbeek. — Soendaneesch en Maleisch.

DRA. A. PAARDEKOOPER, Leerares M. O. Hondecoeterstraat 24, Amsterdam (Z.) — Privaatles Engelsche taal en letterkunde, Handelscorrespondentie, Gramatica en Conversatieles.

Mr. E. RIJKE, Oud Ind. Recht. Ambtenaar, Wittesingel 58, Leiden. — Ned. Ind. Wetboek, Adatrecht, Staatsinstellingen van Ned. Oost- en West-Indië, Javaansch, Maleisch en Madureesch.

W. RIJKEE, oud-hoofdonderwijzer in Ned.-Indië, Thomsonlaan 25, Den Haag. — Omgangs-Maleisch.

J. J. F. SCHREUEL, Gep. Ass. Res. Beeklaan 108, Den Haag. Maleische taal en letterkunde.

A. A. SCHOEVERS, Stadhoudersplein 3, Den Haag. — Stenografie, Machineschrijven.

P. D. VISSER, Frederik Hendriklaan 162, Den Haag. —Maleisch (gramatica, correspondentie, omgangstaal) en wiskunde.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witterozenstraat 54, Leiden. — Javaansch en Maleisch.

Mr. Drs. P. A. F. BLOM, Cand. Notaris, oud Recht. Ambtenaar O. I., Hoogstraat 10, Bergen op Zoom. — Lessen schriftelijk en mondeling voor Ind. notariaat en doct. examen Indisch Recht, Economie en Kol. Economie.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

Th. J. P. Slieker, hoofdonderwijzer o.l.o., Billitonkade 66, Utrecht; dr. H. J. Hardon, bodemkundige bij het Alg. Proefstation voor den landbouw, Kon. Hortenselaan 5, Apeldoorn.

Honderd wijze woorden, maar niet één verstandige daad; dat is het resultaat van de meeste vergaderingen. (Maandblad „Succes").

In Nederland aangekomen verlofgangers.

B. Th. L. Hagdorn, R. K. geestelijke van den een rang, met den titel van pastoor van Jogjakarta, Da Costastraat 44, Den Haag; ir. M. B. E. de Ferrante, ing. 3e kl. b. d. W. en 's Lands B. O. W., Zuidergrachtswal 5, Leeuwarden; J. de Ligny, gedipl. gezaghebber 1e kl. b. h. B.B., Nassaustraat 23, Utrecht; mej. A. Kortz en mej. R. Kortz, beiden hoofdtelefoniste 1e kl. b. h. Telefoonkantoor te Weltevreden, Copernicusstr. 205, Den Haag; mej. F. S. M. Zaalberg, 1e comm. b. h. Centraal Kantoor v. d. Stat., Azaliastr. 122, Den Haag; W. H. J. Purvis, beheerder van het materiaal bij de afd. Med. Hyg. Propaganda van den Dienst der Volksgezondheid, Pontanuslaan 47, Arnhem; C. C. A. A. van Stein, hoofdpolitie-opziener bij de Alg. Politie, Claes de Vrieslaan 158a, Rotterdam; W. J. Zitter, griffier 2e kl. v. d. Landraad te Garoet, Reinkenstraat 70, Den Haag; L. Beernink, ijker 1e kl. bij den dienst van het IJkwezen, Putten (Gld.); L. R. van Bemelen, gediplomeerd gezaghebber bij het B. B., Goudsbloemlaan 97, Den Haag; L. E. V. Sterrenburg, bouwkundige bij de S. S. en Tr., van Ostadestraat 351, Den Haag; mr. J. L. H. Vossenaar, tijd. wd. inspecteur van Financiën, Paramariboplein 6, Amsterdam; J. W. A. van den Abeelen, kantoorhoofd bij het dept. van L. N. en H., Edisonstraat 21, Den Haag; J. Kortz, gedipl. techn. ambt. 1e kl. bij de P.T.T., Copernicusstraat 205, Den Haag; mej. I. L. Roumimper, tijd. wd. commies bij de P.T.T., Beukstraat 151, Den Haag; mej. G. M. A. von Hertling, wd. hoofdcommies bij de afd. Landbouw van het dept. van L. en N., p.a. Ned. Handel Mij., Amsterdam; J. Ch. F. Egter van Wissekerke, commies-redacteur ter Provinciale Secretarie van Oost-Java, Workum (Fr.); F. A. Krijgsman, ambt. 3e kl. bij den dienst der I., U. en Acc., p/a Ned. Ind. Escompto Mij., Den Haag; dr. P. van der Goot, dierkundige bij het Instituut voor Plantenziekten van het Alg. Proefstation voor den Landbouw, Bankastraat 33, Amsterdam; C. H. Klumper, olt. Luchtvaartafdeeling, Baronielaan 314, Breda; J. C. W. van Rijswijk, olt. der inf., Catherijnesingel 86, Arnhem; J. Staleman, 1e luit. der art., Moreelsepark 12, Utrecht; G. J. K. van Dam, olt. magm. art., Bajonetstraat 16a, Rotterdam; M. C. de Reede, 1e luit. der art., van Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; J. H. Fuchter, 1e luit. der inf., Papaverhof 11, Den Haag; W. J. L. Moot, 1e luit. der inf., Suezkade 88, Den Haag; L. H. M. van Abeelen, comm. op het hoofdk. v. d. dienst van het Boschwezen, Edisonstraat 21, Den Haag.

Met Pensioen.

H. Joop, olt. inf., Sneeuwbalstraat 22, Den Haag; W. P. Hillen, lid van den Raad van Ned. Indië, Galileïstraat 6, Den Haag; P. J. Schuyl, adm. 1e kl. bij den dienst der Volksgezondheid, Buys Patijnlaan 86, Zeist.

ADRESVERANDERINGEN.

G. G. A. W. Coonraad, Daguerrestraat 33, 's-Gravenhage; M. Mataheru, Eschdoornstraat 70, 's-Gravenhage; Y. Jansen, Daendelstraat 19, 's-Gravenhage; H. Weijzig, Suezkade 101, 's-Gravenhage; B. B. Lindberg, Poste restante, Nice, Fr.; Ir. A. J. H. v. Leeuwen, Moelstraat, Hotel Pomona, 's-Gravenhage; Ir. W. C. J. de Graaff, v. Aerssestraat 265, 's-Gravenhage; C. Weber, Bellevoystraat 38a, Rotterdam; H. J. Friedericy, Fred. Hendriklaan 10, Oegstgeest; J. W. Mulder, Copernicusstraat 3, Den Haag; J. Th. de Ridder, Ieplaan 93, 's-Gravenhage; L. J. C. Beukers, Obrechtstraat 440, 's-Gravenhage; S. Kortleven, Stationsstraat 24, Maassluis; Ir. M. B. E. Ferrante, Saxn. Weimarlaan 37, Amsterdam-Z.

Mutatiestaat van 1 tot 8 April '31

Nieuwe Leden:	Voorgesteld door:
J. A. van Daalen, Directeur Twentsche Bank Vereeniging, Heemstede, Adriaan Pauwlaan 8a.	Secretaris Afd. Haarlem.
Mevrouw J. M. Dobbes—v. d. d. Maaten, Overveen, Regentesselaan 20.	
E. J. van Heusden, Blaricum, Mattijssenhoutweg.	Eigen aanmelding.
Ir. M. Spillenaar Bilgen, Nijmegen, Graafsche Weg 232.	den heer C. Varkevisser te Nijmegen.
Mejuffrouw S. Bartolotti Rijnders, Nijmegen, Groesbeeksche Weg 36.	den heer C. J. B. J. Bartolotti Rijnders, te Nijmegen.
H. Prakke, Apeldoorn, Boschweg 103.	Eigen aanmelding.
J. J. Hopmans, Oud-onder-luit. N.I.L., Den Haag, Charlotte de Bourbonstraat 76.	den heer K. van Santen te Den Haag.
L. Leijdesdorff, oud-leeraar H.B.S. in N.-I., Den Haag, Sijzenlaan 78.	den heer J. Hut te Den Haag.
J. H. C. Brandon, koopman, Paramaribo, Saramaccastraat 63.	Secretaris van de afdeeling Suriname.
G. E. Philipszoon, Aannemer van Openbare Werken, Paramaribo, Zwartenhovenbrugstraat.	
Ir. J. de Ril, Employé C.P.I.M., Curaçao, Emmastad 55.	Dr. H. Polvliet te Willemstad.
Mr. J. M. Gemmeke, Hoofd-Inspecteur van Politie, te Willemstad, Curaçao.	
H. G. Suarez, Employé C.P.I.M., Willemstad, IJzerstraat 56.	

Nieuwe Begunstigster:	Voorgesteld door:
Mevrouw L. Hartmann—Montreux, Nijmegen, Groesbeeksche weg 36.	den heer C. J. B. J. Bartolotti Rijnders, te Nijmegen

Afschrijvingen:

H. C. Th. Humme, Scheveningen, Gentsche straat 95.

Adresveranderingen:

Mevrouw W. P. de Ligny—Bär, van: Masamba naar Utrecht, Nassaustraat 23. f 5.
G. F. M. Liebert, Lochem, van: Bärchemsche Weg 23, naar: p.a. Pension Aurora, Nieuwe Weg 38. (Afd. Deventer).
G. Jager Gzn., Arnhem, van: Sweerts de Landasstraat 5, naar: Velperbinnensingel 5.
J. van Bendegom, Nijmegen, Marterstraat, van: 94 naar: 84.
Mr. J. G. Huijser, van: Rotterdam, naar:, Den Haag, Oostduinlaan 33. f 5.—.
Mejuffrouw W. Sterenberg, van: Voorburg, Westeinde 13, naar: Groningen, Marktstraat 14. f 5.—.
H. Rosier, Gedelegeerde v. d. Studiecommissie van „Oost en West", van: Bussum, Willem Kalfflaan 6, naar: Den Haag, Frankenstraat 52. f 5.—.
E. A. Kuchlin, Oud-Havenmeester 1ste kl. in Ned.-Indië, van: Beaulieu, naar: Den Haag, Flatgebouw Willemspark, Zeestraat, Flat 202. f 10.—.
C. Harms, van: Curaçao, naar: Den Haag, Rijnstraat 24. f 5.—.
Mr. J. A. Bartelds, Den Haag, van: Laan van Meerdervoort 269, n. Laruxlaan 59.
P. H. Donck, Den Haag, van: Juliana van Stolberglaan 137, naar: Koningin Sophiestraat 2.
C. W. A. M. Groskamp, thans: Den Haag, p.a. Hotel Vieux Doelen.
J. Soer, Den Haag, van: Jan Hendrikstraat 78, naar: Juliana van Stolberglaan 19.
P. Satiman, Tolk in de Javaansche taal, van: Paramaribo, naar: Station Nieuw-Amsterdam, Suriname.
Rectificatie: W. Antheunissen, Kapitein Mil Politie-Troepen, Willemstad, blijft: Fort Amsterdam.
Dr. H. Polvliet, Lid v. h. Hof van Justitie, thans: Willemstad, weg naar Welgelegen.
Mr. B. Duetz, thans: Willemstad, Prinsestraat 88.
F. H. Sardeman, Veearts, thans: Willemstad, Mundo-Nobo 1.
M. van Hardeveld, Administrateur van Financiën, thans: Batavia—Centrum, p.a. Dep van Financiën.
T. Hartsteen, Adm. Ambt. B.B., thans te Paloe (res. Menado).
M. Kruijt, Landmeter b. h. Kadaster, thans te Bandoeng, Willemstraat 21.